

העותרת:

תנועת רגבים, ע.ר. 580460319

באמצעות עו"ד בועז ארזי

ת.ד. 44439 ירושלים, מיקוד 9144302

טל: 02-6560303, פקס: 02-6560363

נגד:

המשיבים:

1. שר הביטחון, מר ישראל כ"ץ
  2. השר במשרד הביטחון, מר בצלאל סמוטריץ'
  3. מפקד פיקוד המרכז, האלוף אבי בלוט
  4. סגן ראש המינהל האזרחי, מר הלל רוט
  5. משטרת ישראל, מחוז ש"י
  6. הרשות הפלסטינית
- המשיבים 1-5 באמצעות מחלקת בג"צים, פרקליטות המדינה

עתירה למתן צו על תנאי, צו ביניים וצו ארעי

זוהי עתירה למתן צו על תנאי לפיה יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים 1-4 לנמק:

מדוע לא ינקטו בכל הפעולות הדרושות לשם אכיפת הצו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024 (להלן: "צו הגבלת הבנייה") ולרבות הוצאת צו הריסה מנהלי ומימושו תוך זמין סביר וקצוב,

והכל – כנגד ביצוע עבודות פיתוח, תשתית ובינוי לבניית בית ספר חדש בתחומי השמורה ההסכמית במרחב יהודה ושומרון (להלן: "הבינוי הבלתי חוקי" או "המתחם").

ולאחר שמיעת טיעוני המשיבים, ככל שיחפצו בכך, להורות על צו מוחלט כאמור.

בנוסף, בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא צו ביניים וצו ארעי כלפי המשיבה 6, או כל מי מטעמה, לפיו תיאסר כל פעולת בניוי במבנה מושא העתירה, תיאסר הכנסת ציוד או ריהוט למבנה, ייאסר איכלוס בית הספר ויאסר כל שימוש במבנה – עד להכרעה בעתירה זו.

להלן תמונת בית הספר שנמצא לקראת סיום הליכי הבניה:

כן יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבה 5 לנמק מדוע לא תפתח בחקירה פלילית בגין העבירות הפליליות הכרוכות בביצוע העבודות הבלתי חוקיות לבניית המתחם.

בנוסף יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים להעביר לידי העותרת את פרטי עברייני הבניה, מחזיקי המתחם ומבצעי העבודות הבלתי חוקיות, ככל שפרטים אלו ידועים להם.

נימוקי העתירה

מבוא

1. עניינה של עתירה זו, בבניית ספר חדש ובלתי חוקי בתחומי השמורה ההסכמית במרחב יהודה ושומרון בניגוד לדין ובניגוד לצו הגבלת הבניה ובמחדל האכיפה של המשיבים כנגד המבנה הבלתי חוקי, העומד לפני אכלוס.

הצדדים לעתירה

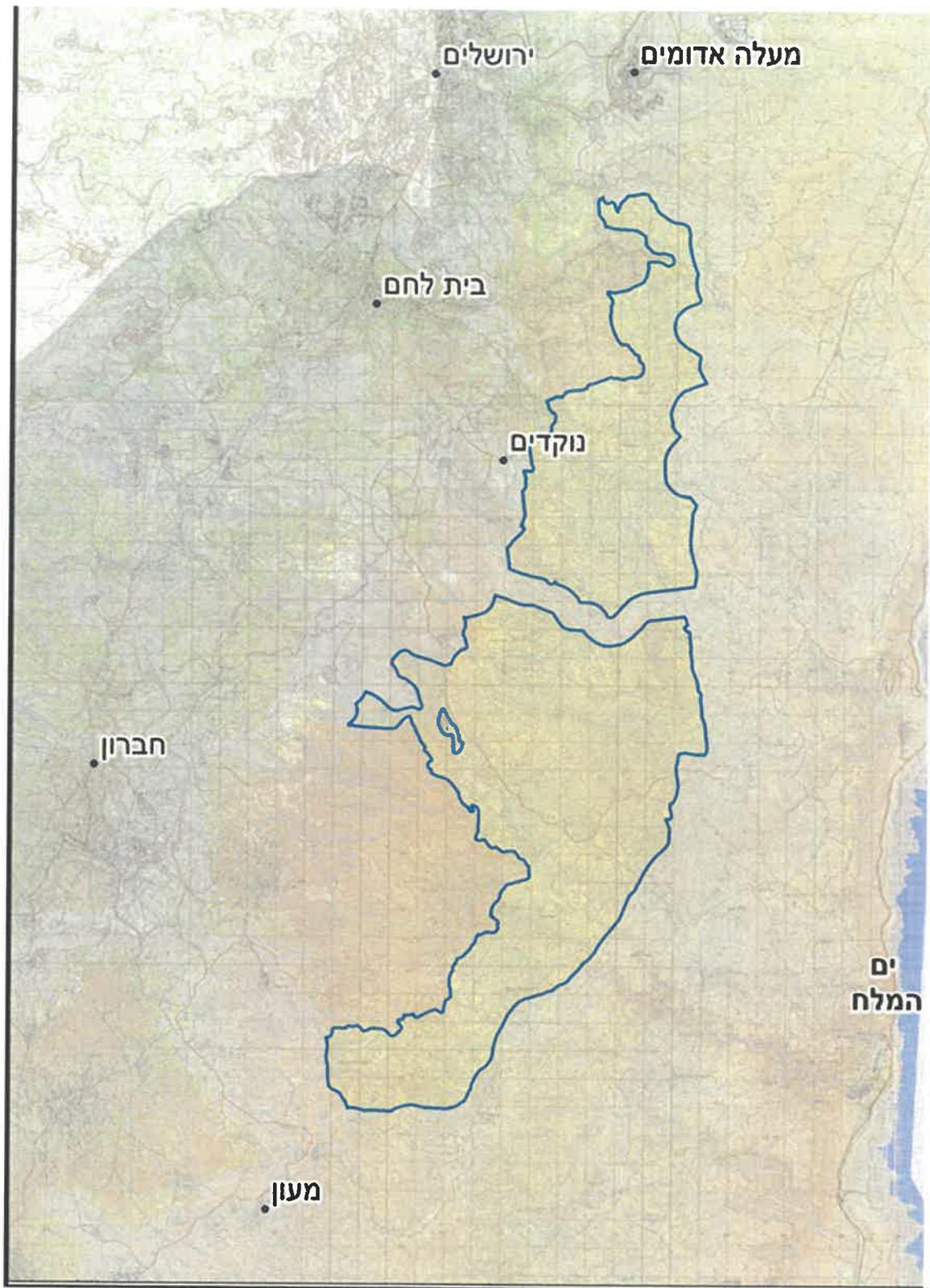
2. **העותרת** היא תנועה ציבורית, אשר שמה לה למטרה, בין היתר, לבדוק ולבקר את פעולת הרשויות המנהליות בדרך טיפול בנשאי מדיניות קרקעית וסביבתית כך שיפעלו בהתאם לחוק ולכללי מנהל תקין.
3. **משיבים מס' 1-2** הם השרים במשרד הביטחון של מדינת ישראל, אשר מתוקף סמכויותיהם מופקדים, בין השאר, על פעולות וגופים שונים במינהל האזרחי ביו"ש, ובכלל זה אכיפת דיני התכנון והבניה ביהודה ושומרון וכל דין אחר הקשור בכך.
4. **משיב מס' 3** הוא מפקד כוחות צה"ל ביו"ש ובידו מצויות כל סמכויות החקיקה והניהול באזור.
5. **משיב מס' 4** הוא סגן ראש המנהל האזרחי, אשר בידו מצויות סמכויות בתחום ניהול החיים האזרחיים ביו"ש, ובכלל זה בסמכותו ומחובתו לאכוף את הדין כלפי המבנה הבלתי חוקי – נשוא עתירה זו.
6. **משיבה מס' 5** היא משטרת ישראל, אשר הינה בעלת הסמכות והחובה להורות על פתיחה בחקירה בחשד לביצוע עבירות פליליות, כחלק מביצוע העבודות הבלתי חוקיות.
7. **משיבה מס' 6** היא הרש"פ, המפעילה את במערך החינוך במגזר הערבי במרחב שטחי C, וזאת מתוקף ההסכמות הקבועות בהסכם הביניים ("הסכם אוסלו") והיא האחראית על בניית המבנה, בעצמה או באמצעות גורמים אחרים. ככל שיתברר כי גורמים אחרים הם האחראים על ביצוע עבודות הבניה – העותרת תצרפם לעתירה כמשיבים.

הפרק העובדתי ומיצוי ההליכים

על השמורה ההסכמית

8. השמורה ההסכמית היא שמורת טבע באזור מדבר יהודה ויס המלח שהועברה לשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית כחלק משטח B, וזאת על פי הסכמי וואי (The Wye River Memorandum) מאוקטובר 1998.¹
9. גודל השמורה 166,539 דונם, ושיעורה כ-3% משטחי יהודה ושומרון. להלן תצ"א ועליה סימון גבולות השמורה (הסימון מתוך שכבות המידע של המינהל האזרחי):

¹ נוסח ההסכם (באנגלית) מופיע באתר האינטרנט של משרד החוץ בכתובת:
<https://archive.md/20121218170902/www.mfa.gov.il/NR/exeres/EE54A289-8F0A-4CDC-93C9-71BD631109AB.htm>

10. על פי הוראת סעיף 1 להסכם וואי, מטרת ההסכם הינה, בין היתר, לשמר את אזור השמורה ההסכמית כשמורת טבע או כשטח ירוק החף מבנייה ומהתערבויות מעשה אדם, כעולה מלשון הסעיף²:

”הצד הפלסטיני הודיע שיקצה שטח/שטחים המגיעים לכדי 3% מאזור B שלעיל שיוגדרו שטחים ירוקים ו/או שמורות טבע.

עוד הודיע הצד הפלסטיני שהם יפעלו בהתאם לסטנדרטים מדעיים מבוססים, ולפיכך לא יבוצעו שינויים בסטטוס השטחים האלו, בלי לפגוע בזכויותיהם של תושבי האזור הקיימים, כולל בדואים;

הגם שסטנדרטים אלה אינם מתירים בנייה חדשה בשטחים אלו, ניתן לתחזק דרכים ומבנים קיימים.

הצד הישראלי ישמור בשטחים ירוקים / שמורות טבע אלו את האחריות הביטחונית הגמורה לצורך הגנה על ישראלים והתמודדות עם איום הטרור. פעילות ותנועה של המשטרה הפלסטינית יבוצעו לאחר תאום ואישור; הצד הישראלי יגיב על בקשות כאלו בהקדם” (תרגום חופשי, ההדגשות אינן במקור, ב.א.)

11. כלומר, על פי הסכם וואי, חל איסור מוחלט לבנות בנייה חדשה, לפרוץ דרכים חדשות או לעשות כל פעולה שתפגע בערכי הטבע בשטחי השמורה או לשנות מסטטוס השמורה ההסכמית. בנוסף, יש לקבל תחילה הסכמה ישראלית לכל פעולה של המשטרה הפלסטינית בשמורה.

12. למרות האמור, במהלך השנים האחרונות פגעה הרש"פ בשמורה ההסכמית פגיעה קשה ומתמשכת, המתעצמת ומחריפה כל שנה וזאת באמצעות בניה לא חוקית בהיקפים הולכים וגדלים, הכנת תשתיות המיועדות לבנייה רחבת היקף נוספת, פריצת דרכים וסלילתן ויצירת מפגעים סביבתיים באופן חסר רסן תוך אגב גרימת נזק קרקעי וסביבתי בלתי הפיך לשמורה.

13. בחודש יולי 2024 פורסם מטעם משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות דוח המנתח ומנטר את הפרת ההסכם על ידי הרש"פ בשמורה תוך ביצוע השוואה של המצב בשמורה לאורך

---

² The Palestinian side has informed that it will allocate an area/areas amounting to 3% from the above Area " (B) to be designated as Green Areas and/or Nature Reserves. The Palestinian side has further informed that they will act according to the established scientific standards, and that therefore there will be no changes in the status of these areas, without prejudice to the rights of the existing inhabitants in these areas including Bedouins; while these standards do not allow new construction in these areas, existing roads and buildings The Israeli side will retain in these Green Areas/Nature Reserves the overriding security .may be maintained responsibility for the purpose of protecting Israelis and confronting the threat of terrorism. Activities and movements of the Palestinian Police forces may be carried out after coordination and confirmation; the "...Israeli side will respond to such requests expeditiously

השנים. הדוח פורסם באתר האינטרנט הממשלתי (בכתובת: <https://www.gov.il/he/pages/reserve-report290125>) ומפאת חשיבותו להבנת סוגיית הבניה הבלתי חוקית ומפגעי הסביבה בשמורה ההסכמית הוא מצורף לעתירה זו כנספח א'.

14. כפי שעולה מהדו"ח, במסגרת הניסיונות להרחיב ולהאיץ את הבניה בשטח השמורה ההסכמית ולמשוך למקום אוכלוסייה החלה הרשי"פ לבצע פרויקטים ציבוריים בתחומי השמורה במימון ותמיכה של גורמים מדיניים וכלכליים זרים כגון האיחוד האירופי, מדינות אירופאיות, הבנק לפיתוח איסלאמי והרשות הערבית להשקעות ופיתוח חקלאי.

חקיקת הצו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024

15. בעקבות ההבנה כי המצב הסביבתי בשמורה ההסכמית הולך ומדרדר וכי הרשי"פ מפרה את הסכם וואי ברגל גסה, חתם ביום 18.7.2024 אלוף פיקוד המרכז על הצו בדבר הגבלת הבניה.

• נוסח הצו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024, מצורף לעתירה זו כנספח ב'.

16. צו הגבלת הבניה קבע איסור על בניה במרחב השמורה ההסכמית והעניק לרשויות האכיפה באיו"ש סמכות לנקיטה בהליכים מנהליים ויחודיים ובהליכים פליליים לשם מימוש הוראות הצו.

17. יתרה מכך, בצד הטלת האיסור לבצע בניה בשטח השמורה והקניית הסמכות לבצע אכיפה כנגד הבינוי הבלתי חוקי והמחזיקים כמקובל בדברי חקיקה מסוג זה, סעיף 2 להוראות הצו כולל הצהרה ברורה, תקדימית וייחודית לפיה: "כל בינוי המבוצע בתחום השמורה ההסכמית יופסק לאלתר".

18. החלטת מפקד האזור לקבוע צו חדש, מותאם וייחודי בניסיון להתמודד עם תופעת הבניה הבלתי חוקית בשטח השמורה ההסכמית, והאופן בו נוסח צו זה, נועדו להבהיר בצורה ברורה את חשיבות האכיפה הנחוושה במקום.

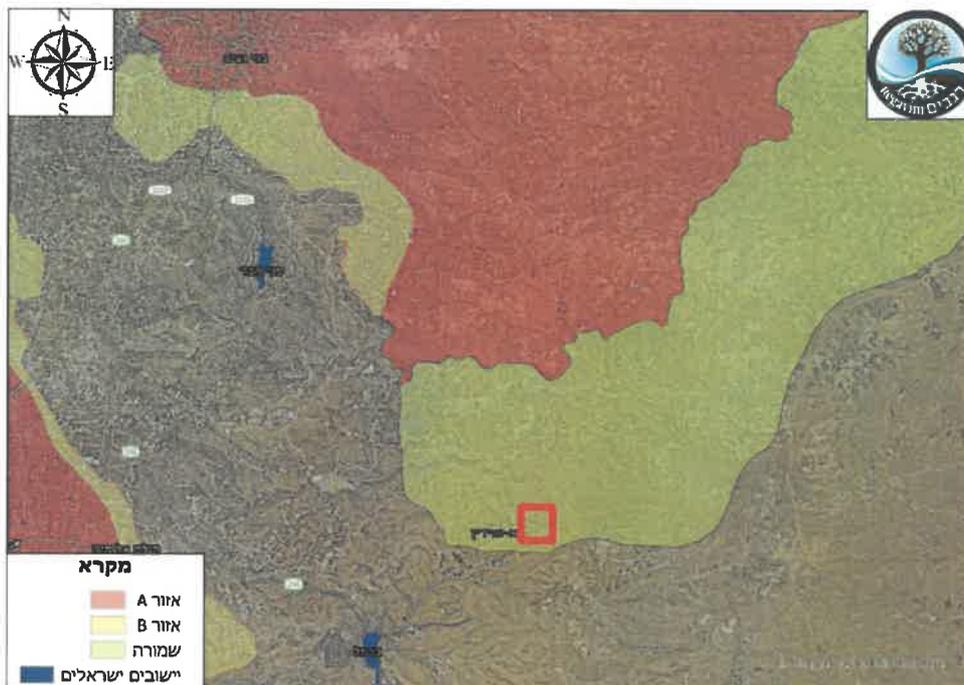
19. דא עקא, למרות חקיקת הצו, ובניגוד מוחלט להוראות הצו ולרציונל העומד בבסיסו – בשטח ממשיכות להתבצע פעולות בניה, לרבות בניית מבנה תשתיתי ציבורי מרכזי כבית הספר הנרחב, מושא עתירה זו.

20. נקל להבין כי הקמת בית ספר כה גדול נועדה ותביא בפועל להעתקת אוכלוסייה מהכפרים הסמוכים אל תוך השמורה ההסכמית ולהאצת הבניה הבלתי חוקית במקום.

המבנה מושא העתירה

21. במהלך החודשים האחרונים מבוצעות עבודות נרחבות להכשרת שטח ולבניית מבנה בית הספר מושא העתירה.

22. להלן תצ"אות של המרחב בו מבוצעות עבודות הבניה וכן תמונה של המבנה, כפי שצולמה ביום : 25.5.2025

מיצוי ההליכים

23. ביום 27.4.2025 פנתה העותרת למשיבים בדרישה להליכי פיקוח ואכיפה, בהתאם לראות צו הגבלת הבניה בשמורה ההסכמית, כנגד עבודות לבניית בית ספר במרחב דרום השמורה, בסמוך לכפר א-זווידין ב.נ.צ 219888/595233.
24. בפנייתה הדגישה העותרת כי הבניה הבלתי חוקית בשמורה ההסכמית, יחד עם פריצות הצירים והמפגעים הסביבתיים - פוגעים באורח אנוש בשמורה והעובדה כי מדובר בבניה ציבורית – מהווה עבריינות ציבורית אשר יש להתייחס אליה בחומרה יתירה.
25. עוד צויין כי בניית בית הספר נעשית במרחק רב ממקבץ הבניה הסמוך, באופן שנועד "למשוך" עברייני בניה נוספים למקום ומתוך כוונה לבצע "בניה מדינית" שנועדה לפגוע בשמורה ובאינטרסים של מדינת ישראל.
- העתק פניית העותרת מיום 27.4.2025 מצ"ב לעתירה זו כנספח ג'
26. במכתבה הנ"ל, הפנתה העותרת את המשיבים להוראות צו הגבלת הבניה ודרשה כי גורמי האכיפה ינקטו בפעולות על פי הסמכויות הקבועות בצו לסילוק המבנה ולביצוע חקירה פלילית בגין הבניה הבלתי חוקית.
27. מאחר ופנייתה הדחופה של העותרת לא נענתה – ונוכח המשך הבניה במקום, פנתה העותרת למשיבים ביום 29.5.2025 במכתב נוסף ובו התריעה כי במידה ודרישתה לא תיענה – תיאלץ העותרת לפנות לבית המשפט.
- העתק פניית העותרת מיום 29.5.2025 מצ"ב לעתירה זו כנספח ד'.
28. מאחר וגם פניית העותרת מיום 29.5.2025 לא נענתה, ומשנוכחה העותרת כי בחסות היעדר האכיפה, העבודות הבלתי חוקיות במתחם נמשכות, לא נותרה בידי העותרת כל ברירה כי אם לפנות לבית המשפט הנכבד בעתירה זו.

הפרק המשפטי

האינטרס הציבורי והחובה הציבורית לשמירה על מרחב השמורה

29. כאמור, בהסכם וואי עמדה מדינת ישראל על כך ששטח השמורה יישמר באופן הדומה לשמורת טבע.
30. מעבר לעובדה לפיה חלה אחריות על ממשלת ישראל לדאוג לכיבודם של הסכמים מדיניים, הרי שעל ממשלת ישראל ישנה חובה ציבורית לשמור על השטחים הפתוחים ושמורות הטבע הנתונים תחת שליטתה.
31. לעניין זה יפים, עד מאד, דבריו של כב' הנשיא א. ברק בפסה"ד בבג"ץ 4182/02 אדם טבע ודין נ' ראש הממשלה ואחרים (בסעיף 10 לפסק דינו):

"האדם הוא חלק מסביבתו. הוא מקיים עם סביבתו יחסי גומלין. הוא משפיע על סביבתו והוא מושפע ממנה. הקרקע, המים, האוויר הם היסודות לקיום האנושי. במסגרתם "מנהלים הפרט והחברה את כל מעגל חייהם" (השופט אור בבג"ץ 244/00 עמותת שיח חדש, למען השיח הדמוקרטי נ' שר התשתיות הלאומיות [1], בעמ' 62). הם הבסיס לקיום הפיזי. הם הבסיס לקיום הרוחני. איכות החיים נקבעת על-פי איכות הסביבה. אם לא נשמור על הסביבה, הסביבה לא תשמור עלינו.

מכאן החשיבות הרבה – לכל פרט ופרט ולחברה ככלל – בשמירה על איכותה של הסביבה שבה מתנהלים חיינו. "איננו מדברים עוד – כבעבר – אך בשימושי קרקע למיניהם, אלא בתפיסה סביבתית כוללת של חברה, של כלכלה ושל איכות חיים בעיר ובכפר" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2920/94 אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה, עמותת רשומה נ' המועצה הארצית לתכנון ולבנייה [2], בעמ' 454-455).

אכן, אחד האתגרים החשובים ביותר של ימינו (בעולם ובישראל) הוא זה של איכות הסביבה. יש בו ביטוי לצורך של "שמירת הטבע והנוף – מעשה בראשית – בלא שיד אדם תקלקל את מעשה הבריאה" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2920/94 הנ"ל [2], בעמ' 455).

אחד הערכים החברתיים הראויים להגנה הוא זה של שמירה על משאבי הטבע.

כך במישור הבינלאומי, שכן עניין לנו "בתהליך עולמי של שינוי סדרי עולם, בכל הקשור ליחסים בין בני האדם לסביבתם" (ד' פיש דיני איכות הסביבה בישראל [23], בעמ' 5). שינויים אלה מחייבים שיתוף פעולה בינלאומי שנועד

לחזק את ההגנה על הסביבה (ראו י' שני "הזכות לאיכות סביבה ראויה כזכות אדם במשפט הבינלאומי" [25], בעמ' 298).

כך גם במישור הלאומי שלנו, שכן "המדינה עוברת תהליכי פיתוח אשר משנים בצורה מהותית את תבניות הנוף" (פיש בספרו הנ"ל [23], בעמ' 8). בעניין זה טרם פותחה דייה המודעות שלנו לצורך לשמר את סביבתנו.

בצדק ציין השופט אנגלרד כי "לצערי, המודעות בחברה הישראלית לאיכות הסביבה ולשמירה על נכסי הטבע למען הכלל ולמען הדורות הבאים עדיין אינה מפותחת. אנו מפגרים בנושא איכות הסביבה פיגור רב אחר רוב המדינות המפותחות" (ע"א 8116/99 אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, שומרון [3], בעמ' 209). עם זאת לאחרונה התגברה המודעות בעניין זה "לא מעט בזכות לוחמי איכות הסביבה, בהם יחידים וגופי ציבור למיניהם – והדבר ניכר ברגישותם הגוברת של מתכננים לעשות ככל יכולתם לשמירת הטבע והנוף" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2920/94 הנ"ל [2], בעמ' 455).

32. ואכן, לא לחינם חוקק באזור צו הגבלת הבניה בשמורה ההסכמית. צו זה משקף את ההבנה והתפיסה הערכית כי על מדינת ישראל ושלוחיה קיימת חובה מוסרית לשמירה על ערכי הטבע, והעובדה לפיה הרש"פ איננה מקיימת את התחייבותה בהסכם וואי – מטילה על מדינת ישראל את החובה להיכנס למרחב ולעשות את אשר נדרש לשם השמירה על השמורה ועל האינטרסים של מדינת ישראל במרחב.

החובה המשפטית לשמירה על השמורה ההסכמית

33. כאמור ביום 19 ביולי 2024 חוקק צו הגבלת הבניה במרחב השמורה ההסכמית.
34. צו זה מטיל חובה פוזיטיבית על המשיבים לנקוט בסמכויות הנתונות בידם לשם מימוש הוראות הצו ולשם השמירה על השמורה ההסכמית (סעיף 4 לצו):

"בוצע בינוי בניגוד לסעיף 2 ולא ניתן לבינוי אישור לפי סעיף 6, רשאי מי שהוסמך על ידי ראש המינהל האזרחי (להלן – פקיד מוסמך) להורות בצו לבעלים להרוס את הבינוי והמבנה ולפנות את המקרקעין תוך 14 ימים ממועד מסירת הצו".

בניית בית הספר – הפרה של צו הגבלת הבניה

35. סעיף 2 לצו הגבלת הבניה בשמורה ההסכמית קובע כי:

"לא יבצע אדם בינוי בתחום השמורה ההסכמית וכל בינוי המבוצע בתחום השמורה ההסכמית יופסק לאלתר, למעט בינוי שהתקבל בעניינו אישור כאמור בסעיף 6".

36. ברור כי בניית מבנה בית ספר בתחומי השמורה – עומדת בניגוד להוראת הצו ומחייבת נקיטת הליכים מנהליים ופלייליים, בהתאם להוראות הצו.

בניית בית הספר – עבירה פלילית

37. סעיף 7 לצו הגבלת בנייה מחיל את העונשים הקבועים בסעיף 37ב. לחוק התכנון הירדני, על המבצע עבודה או בינוי המנוגדות להוראות הצו (בשינויים הנדרשים).

38. סעיף 37ב לחוק התכנון הירדני קובע כי:

המבצע עבודה או בינוי הטעונים רשיון לפי הוראות החוק, ללא קבלת רשיון כאמור, או העושה שימוש בבנין שנבנה ללא רשיון כאמור, דינו – קנס או מאסר שנתיים, ובעבירה נמשכת – קנס נוסף או מאסר נוסף שבעה ימים לכל יום שבו נמשכת העבירה לאחר שנמסרה התראה להפסקת עבודה לפי סעיף 38 לחוק לאותה עבודה, אותו בינוי או אותו שימוש, לפי הענין.

החומרה היתירה שבבניית מבנה בית הספר בתחום השמורה

39. המבנה מושא העתירה הוא מבנה ציבורי נרחב, שנמצא בשלבי סיום בניה והמיועד לשמש כבית ספר (עובדה עליה ניתן ללמוד באופן ברור מתמונת המבנה).

40. ברור כי דינו של מבנה ציבורי בלתי חוקי – חמור מדינו של מבנה מגורים פרטי בלתי חוקי. במובן זה, בניית בית הספר, הנעשית על ידי גורמי הרש"פ (שכן אדם פרטי לא יטרח לבנות בית ספר בגודל של המבנה מושא עתירה זו) – מעמידה את הבינוי בחומרה יתירה שכן אין לפנינו "אינטרס פרטי" המתנגש עם החוק אלא **הפרה חזיתית של החוק** – על ידי גורם ממשל הפועל כנגד האינטרס הישראלי במרחב.

41. העותרת תטען כי בניית מבנה ציבורי בתחום השמורה ההסכמית מחייבת התייחסות חמורה מצד גורמי האכיפה וזאת בעצם ההתרסה של בוני המבנה כנגד החוק והעובדה כי בנייה של מבנה ציבורי בלתי חוקי מהדהדת את המחדל של היעדר האכיפה ומעודדת, הלכה למעשה, את המשך ההפרה והפגיעה בשמורה ההסכמית.

42. יתרה מכך – העותרת תטען כי בית הספר נבנה בתחומי השמורה ההסכמית "בכוונת מכוון" וזאת לשם התרסה כנגד רשויות האכיפה ולשם הצבת "נקודת ציון תשתיתית" של אי-שמירה על החוק שנועד למשוך בניה בלתי חוקית לתחומי השמורה תוך עידוד תושבי המרחב להצטרף לעבריינים לבניה הבלתי חוקית בתחום השמורה ההסכמית.

43. בהיבט זה, העותרת סבורה כי על המשיבים לפעול באופן נחרץ כנגד בנייה בלתי חוקית של תשתיות ומבנים ציבוריים, ובין היתר כנגד בניה של: **דרכים, קווי חשמל, קווי מים, מבני ציבור ותפילה וכיוצ"ב**, וזאת מתוך הבנה כי האפקטיביות של הטיפול באלמנטים של תשתית – רחבה יותר ומעשית יותר מטיפול בנקודות "קצה" כגון מבנים פרטיים, שכן ברור כי ניתוק תשתית חשמל – עשויה למנוע את הצורך בטיפול במספר רב של מבנים, בדומה לטיפול בתשתית דרכים.
44. גם במקרה המובא בגדרה של עתירה זו, העותרת סבורה כי טיפול במבנה בית הספר, מתוך הבנה שמדובר במניעת "תשתית" להתיישבות בלתי חוקית – צריכה לעמוד בראש סדרי העדיפויות לאכיפה.

הבניה היא "בניה מדינית" - בניית בתי ספר כ"שיטה" להשתלטות הרש"פ על השטח

45. מאפיין נוסף, המצביע על חומרת הבניה הבלתי חוקית של בית הספר, נשוא עתירה זו – היא העובדה שמדובר, הלכה למעשה, ב"בנייה מדינית" שנועדה לשנות את תמונת ההתיישבות הערבית במרחב, לפלוש לתחום השמורה ההסכמית ולהפר את ההסכמים המדיניים ואת הרציונל העומד בבסיס ההכרה במרחב – כשמורת טבע.
46. בחודש אוגוסט 2021 פורסם על ידי העותרת דוח הנושא את השם: **"איך לעשות בית ספר"**. בדוח זה נפרסה "שיטת העבודה" של המשיבה 6 (תוך מימוש "תכנית פימד" לקידום הקמת מדינה פלס' דה-פקטו) לבניית מאות "מבנים ציבוריים" המהווים בסיס להרחבת הבניה הבלתי חוקית במרחב ופגיעה באינטרסים של מדינת ישראל.³
47. בדוח האמור הוצגו למעלה מ-100 (!) בתי ספר לא חוקיים שנבנו מרחב יו"ש בעשור שקדם לפרסום הדוח, כאשר מבחינת "תוכנית פימד", לבניית בתי הספר יש מטרות אחרות לגמרי מהמטרות "החינוכיות":
- א. ראשית, בתי הספר משמשים לקיבוע ולעיגון של אוכלוסייה נוודית ולמשיכת אוכלוסייה חדשה לשם הקמת מקבצי מגורים בלתי חוקיים נוספים ובכך משמשים בתי הספר כלי מרכזי להשתלטות הרשות על שטחי C.
- ב. שנית, בתי ספר, להבדיל ממוסדות אחרים, מאפשרים לרשות הפלשתינית להשוות את מטרותם האמיתית מאחורי מצגי שווא של ערכים וזכויות לכאורה, ובכך לגייס את תמיכת הקהילה הבין-לאומית ולנגח את ישראל.

³ דוח "איך לעשות בית ספר" מופיע באתר האינטרנט של העותרת בכתובת:

<https://www.regavim.org.il/wp-content/uploads/2021/08/%D7%93%D7%95%D7%97-%D7%91%D7%AA%D7%99-%D7%A1%D7%A4%D7%A8-%D7%94%D7%A8%D7%A9%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%A4%D7%9C%D7%A1%D7%98%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%AA-%D7%90%D7%95%D7%92%D7%95%D7%A1%D7%98-2021.pdf>

- ג. בפועל רמת הצפיפות בבתי הספר ברשות הפלשתינית נמוכה מרמת הצפיפות בבתי הספר בישראל ואף בממלכת ירדן, ואין בה טעם או הצדקה להקמת בתי ספר נוספים.
- ד. אף טעמי נגישות אינם עומדים ביסוד הקמת בתי הספר החדשים: כל בתי הספר החדשים שנבנו לאחר הכרזת תוכנית פיאד הוקמו במרחק של כמה מאות מטרים ועד למרחק מרבי של שלושה קילומטרים מבית ספר קיים, והקרבה מדגישה עד כמה אין בהם צורך אמיתי.
48. ברור כי המבנה, מושא עתירה זו, נועד גם הוא להשתלטות על שטח השמורה ההסכמית, קביעת עובדות בלתי הפיכות ויצירת נקודת התיישבות חדשה, בניגוד להסכמי אוסלו – ובניגוד לצו הגבלת הבניה.
49. לאור האמור – יש להעמיד את מבנה בית הספר בראש סדר העדיפויות לאכיפה בשמורה ההסכמית וזאת על מנת לקדם באופן המיטבי ביותר את ערכי שלטון החוק בשמורה ובמרחב הסמוך לה.
50. התעלמות המשיבים מבית הספר, תוך מתן "היתר שבשתיקה" לבנייתו, מצביעים על התנערות בלתי סבירה מחובת המשיבים לאכוף את החוק במרחב השמורה ההסכמית ולמעשה שמים ללעג ולקלס את צו הגבלת הבניה בשמורה – אשר חוקק אך לאחרונה על ידי המשיבים עצמם.
51. לאמור לעיל יש להוסיף את התעלמותם של המשיבים מפניותיה של העותרת, המצביעה, גם היא – על עצימת עיניים כלפי חובתם לאכוף את החוק במקרה המובא בעתירה זו.

התנערות מוחלטת וחוסר סבירות קיצוני במחדלם של המשיבים

52. עפ"י הפסיקה, קיימים שני מבחנים עיקריים לבחינת התערבותו של בית המשפט במעשה או במחדל מנהלי: מבחן "ההתנערות המוחלטת" ומבחן "ההימנעות הבלתי סבירה":
- "אכן, כדי שבית המשפט יתערב ברמת האכיפה של חוק זה או אחר, צריך שהרשויות המוסמכות יתנערו לחלוטין מחובתן לאכוף את החוק, דבר שאינו קיים במקרה זה, או יימנעו ממילוי חובתן באופן בלתי סביר" (ההדגשות אינן במקור, ב.א.).**
53. העותרת תטען כי מן הנתונים העובדתיים עולה הצדקה להתערבות שיפוטית במחדלם של המשיבים, וזאת מן הטעם של "הימנעות בלתי סבירה" מטיפול בהפרת חוק זה וזאת לאור המאפיינים החמורים של בניית המתחם הבלתי חוקי, המעמידים אותו בסדר עדיפות גבוה לאכיפה.
54. מחדלם של המשיבים מלאכוף את החוק כלפי המתחם הבלתי חוקי וכלפי מבצעי העבירות, עולה כדי חוסר סבירות קיצוני בפעולתם של המשיבים, תוך פגיעה בשלטון החוק ובאמון הציבור ברשויות המדינה.

55. מהאמור לעיל עולה כי קיימת, במקרה דנן, עילת התערבות של בית המשפט במחדלם המינהלי של המשיבים.

פתיחה בחקירה פלילית

56. כאמור, צו הגבלת הבניה בשמורה ההסכמית קובע כי בניה בניגוד לצו מהווה עבירה פלילית.
57. העותרת תציין כי בפסק הדין בבג"ץ 2368/18 עמותת ש.ע.ל ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית ואח', נקבע כי אין לקבל יותר את הימנעותה של משיבה 5 מביצוע חקירות פליליות והגשת כתבי אישום כנגד עברייני בניה ביהודה ושומרון בשל המאמצים להקמת יחידה ייעודית לנושא, אלא עליה לנקוט בהליכים אלו באמצעות רשויות החקירה הקיימות.
58. בנוסף לדרישה מהמשיבים לפעול בכלים המנהליים והשיפוטיים המצויים בידם – כנגד העבירות המפורטות בעתירה זו, העותרת מבקשת כי בית המשפט יחייב את המשיבים לנקוט גם בהליכים פליליים כנגד העבריינים.
59. ויודגש – העותרת סבורה כי המקרה המתואר בעתירה זו, כמו גם ההשתוללות של הבניה הבלתי חוקית במרחב זה – מצביעים על הצורך בנקיטת הליכים פליליים, ומצדיקים ביקורת שיפוטית על מחדל המשיבים בעניין זה.

היעדר מענה מטעם המשיבים

60. העותרת תשוב ותציין כי המשיבים עשו להם לנוהג שלא לענות עניינית ואו בכלל לפניות העותרת, זאת בניגוד להוראותיו הברורות של הדין, וכי רק לאחר שהעותרת נאלצת להגיש את עתירותיה, נחפזים המשיבים לפעול בעניין ולהגיש לבית המשפט הנכבד את תגובתם העניינית בהתאם.
61. בעניינו – על אף שהעותרת פנתה למשיבים פעמיים לגבי המתחם הבלתי חוקי מושא עתירה זו – אף אחת מפניותיה של העותרת לגבי המתחם הנידון לא קיבלה מענה כלשהו מהמשיבים למרות חלוף הזמן הקבוע בדין למתן מענה.
62. העותרת תטען כי ככל והמשיבים נקטו בפעולות אכיפה אך נמנעו מלציין זאת בפני העותרת (חרף פניותיה החוזרות ונשנות בעניין), הרי שיש בכך כדי להצביע על חוסר ניקיון כפיים – וגרימה להליכים משפטיים מיותרים.
63. לעניין זה, מן הראוי להביא את דבריו של כב' השופט שחם, מתוך פסק דין שניתן אך לאחרונה – ביום 19.3.2025, בעתירה שהוגשה על ידי העותרת כנגד רשויות האכיפה ביהודה ושומרון (עת"מ 61586-12-24 רגבים נ' שר הביטחון ישראל כ"ץ ואח') – ובהתייחס לכך שהמשיבים נמנעים, פעם אחר פעם, מלהשיב לפניותיה של העותרת:

טרם סיום אציין, כי אין מחלוקת כי העותרת פנתה למשיבים בשורה של מועדים בשנים 2021 ואילך (בסך הכול שש פניות). לשיטת המשיבים ניתן מענה, כי הפנייה הועברה לטיפול הגורמים הרלוונטיים, וכי במידת הצורך יינקטו פעולות פיקוח ואכיפה בהתאם לנהלים, ומימוש האכיף3 ייקבע בהתאם לסדר העדיפויות ובכפוף לשיקולים מבצעיים. ברם, לכל הפחות המענה האחרון, מיום 21.7.24 היה יכול וצריך לכלול פירוט של הפעולות שבוצעו, הכול כמתואר לעיל. אין בפניי הסבר היכול להניח את הדעת מדוע מענה כזה לא נמסר, ומדוע הסתפקו המשיבים במענה גנרי כמתואר. מחזל זה מתחדד נוכח העדר מענה לפנייה נוספת של העותרת, מיום 18.9.24. אין להוציא מכלל אפשרות, כי מתן מענה מניח את הדעת במועד, היה עשוי לייתר עתירה זו.

סיכום העתירה לצו על תנאי

לאור האמור לעיל בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא צו על תנאי, כמבוקש ברישא של עתירה זו, ולאחר קבלת תגובת המשיבים להפוך את הצו על תנאי למוחלט תוך חיוב המשיבים בהוצאות ושכ"ט.

בקשה לצו ביניים וצו ארעי

1. כאמור ברישא לעתירה זו, העותרת מבקשת כי בית המשפט יוציא צו ביניים וצו ארעי אשר יורו למשיבה 6, הרש"פ – להימנע מאיכלוס מבנה בית הספר, מושא עתירה זו ולאסור כל שימוש במבנה – עד להכרעה בעתירה.
2. כפי שעולה מן העתירה – המבנה מושא העתירה הוא מבנה בלתי חוקי המוקם בניגוד לצו ההגבלה ובניגוד להסכמים בינלאומיים בין המשיבה 6 לבין מדינת ישראל.
3. על מנת למנוע מצב של השלמה ואיכלוס המבנה, עובדה אשר תקשה על העותרת לקבל את הסעד המבוקש בעתירה - מתבקש בית המשפט להקפיא את המצב בשטח, תוך מתן צו שיוורה על:

- הפסקה מיידיית של כל פעולת בניוי ו/או פיתוח במבנה.
  - איסור על הכנסה של כל ציוד או ריהוט למבנה
  - מניעת איכלוס המבנה.
  - איסור כל שימוש במבנה.
4. נוכח האמור ברור כי קיים צורך ממשי להוצאת צו ביניים וצו ארעי - כאמור.
  5. בחינת מאזן הנוחות:

מאחר ואין חולק על כי מדובר בבניוי בלתי חוקי הרי שלא תפגע בשל הוצאת צו הביניים וצו הארעי שום זכות קנויה של המשיבה 6 שכן לאף אדם אין זכות קנויה להפר את החוק. מנגד – השלמת המבנה ואיכלוסו יציבו קשיים רבים לשם מימוש הסעד המבוקש על ידי העותרת –

שהוא סעד ציבורי רחב שעניינו שמירה על החוק ביחס למבנה ציבורי ומימוש השמירה על מרחב השמורה ההסכמית.

על כן, ברור כי מאזן הנוחות תומך בהוצאת הצוים כמבוקש.

6. בחינת סיכויי העתירה:

גם מבחינת סיכויי העתירה נראה כי הכף נוטה לטובת הוצאת צו הביניים וצו הארעי, כמבוקש.

מדובר בעתירה כלפי מבנה בלתי חוקי – אשר אין כל אופק תכנוני שיאפשר את הקמת המבנה, אפילו בדיעבד. ברור כי הצדק עומד לימנה של העותרת וברור כי בנסיבות הנתונות – חלה חובה על כלל המשיבים להרוס את המבנה ולהשיב את המצב לקדמותו.

לא למותר לציין כי עצם חקיקת צו הגבלת הבניה רק לאחרונה – מצביע על כוונה מהותית לתקן את מצב האכיפה בשמורה ההסכמית, כוונה הצריכה לבוא לידי ביטוי גם כלפי הבינוי מושא עתירה זו.

לאור האמור – גם סיכויי העתירה נוטים לטובת הוצאת הצוים כמבוקש.

7. אשר על כן, יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים וצו ארעי כמבוקש.

עתירה זו נתמכת בתצהירו של מר משה שמואלי, עובד העותרת.

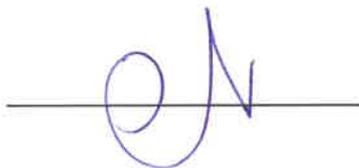
בועז ארזי, עו"ד
ב"כ העותרים

היום, יום רביעי, כ' בתמוז תשפ"ה, 16.7.2025

תצהיר

אני הח"מ, **משה שמואלי ת.ז. 313123572**, לאחר שהוזהרתי על ידי עורך דין כי עלי לומר את האמת וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזאת כדלקמן:

1. הנני עושה תצהירי זה בתמיכה בעובדות הנטענות בעתירה המוגשת לבית המשפט העליון (בשבתו כבג"ץ) כנגד שר הביטחון ואח'.
  2. אני עובד העותרת והעובדות הכלולות בעתירה זו הגיעו לידי מתוקף תפקידי.
  3. הנני מצהיר כי כל העובדות והטענות שמובאות בעתירה זו נכונות למיטב ידיעתי, הבנתי ואמונתי.
- זה שמי, זו חתימתי וכל האמור לעיל אמת.

אימות חתימה

היום 16.7.2025 התייצב בפני – עו"ד בועז ארזי ממעלה מכמש 210 – מר משה שמואלי, המוכר לי באופן אישי, וחתם על תצהירו זה, לאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת וכי באם לא יעשה כן יהא צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

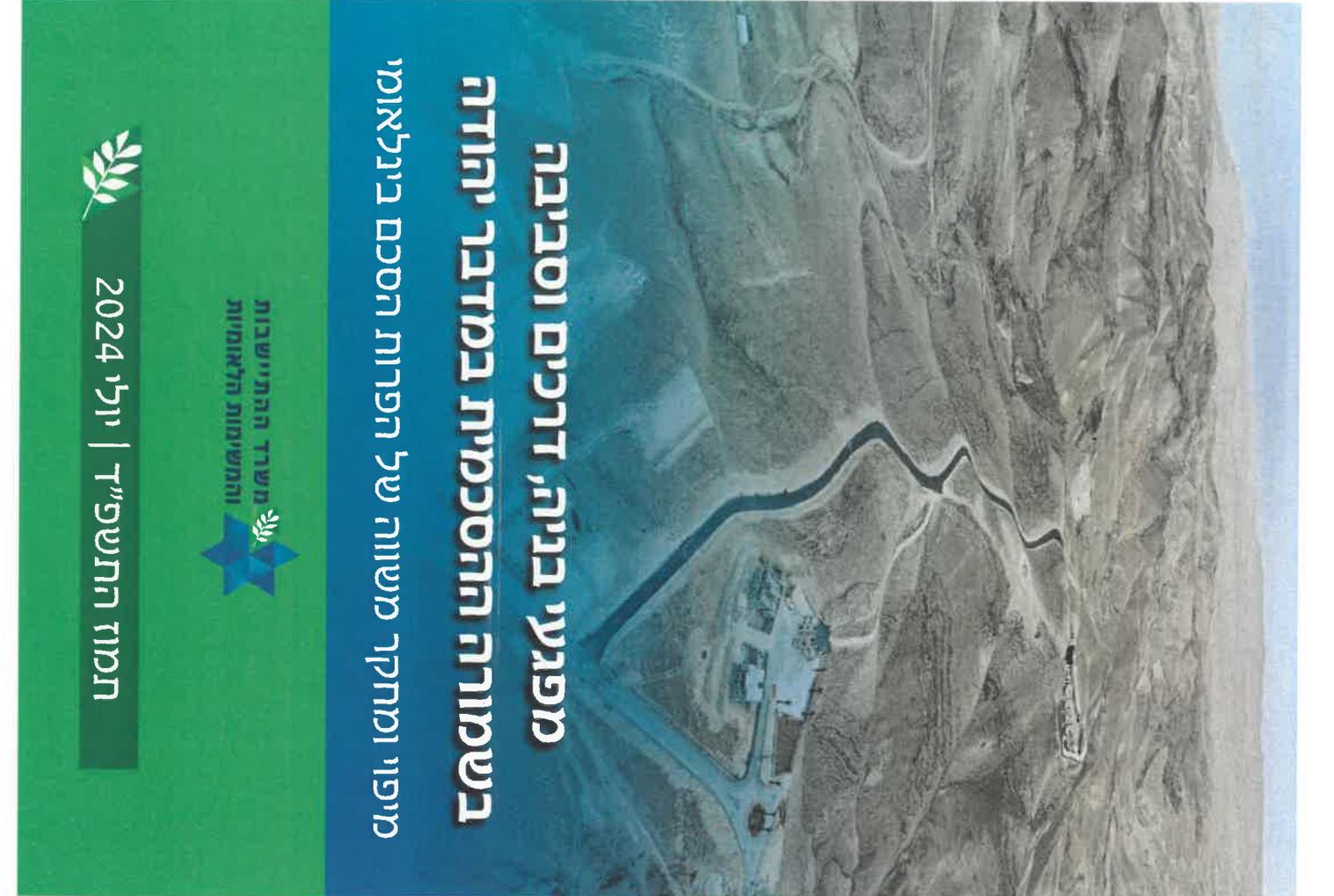
נספח	פירוט	עמוד
א'	דוח מפגעי בניה, דרכים וסביבה בשמורה ההסכמית במדבר יהודה	
ב'	הצו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024	
ג'	העתק פניית העותרת מיום 27.4.2025	
ד'	העתק פניית העותרת מיום 29.5.2025	

נספח א'

**דוח מפגעי בניה, דרכים וסביבה בשמורה
ההסכמית במדבר יהודה**

נספח א'

**דוח מפגעי בניה, דרכים וסביבה בשמורה
ההסכמית במדבר יהודה**

מפגעי בניה, דרכים וסביבה בשמורה ההסכמית במדבר יהודה מיפוי ומחקר משווה של הפרות הסכם בגלואמי

משרד ההגנה
והמשמורת הלאומית

תמוז התשפ"ד | יולי 2024

עיקו וסענון OLS: ליאור שמו וורחל מולדברג.

מנהלת הפרויקט: עו"ד יונה אדמוני

תמונת: משה קובלצ'ג, דרך המדבר: מועצה אזורית הר חברון

תוכן

5	א. תקציר מנהלים.....
9	ב. רקע.....
10	1. מהי השמורה ההסכמית?.....
14	2. תופעת בולטות:.....
11	א. בניה בלתי חוקית:.....
17	ב. פריצת דרכים חדשות והנחת תשתיות.....
21	ג. מפגעי סביבה.....
23	3. התערבות בינלאומית, פעולות פלסטיק והריסת השמורה ההסכמית בהקשר רחב.....
28	4. אייפוף ישראלית בשמורה ההסכמית.....
29	ג. מחקר וממצאים.....
30	1. אופן ביצוע המחקר.....
34	2. הממצאים.....
31	א. מבנים בלתי חוקיים.....
44	ב. פריצת דרכים.....
61	ג. מפגעי סביבה.....
68	ד. חיפוי אכלוס המבנים בשמורה ההסכמית.....
69	ה. סיכום ממצאים.....
74	ד. סיכום.....

א. תקציר מנהלים

השמונה ההסכמית היא שטח בגודל 166,539 דונם באזור מדבר יהודה וים המלח, שהועבר בהסכם ואי שנת 1998 לרשימה אחרת של הרשות הפלסטינית. על פי הסכם ואי חל איסור מוחלט לבנות בויה חדשה. לפיכך בה דרכים חדשות או לבצע כל פעולה שתפגע בערכי הנבע או לשמור מסמטוס השמורה ההסכמית.

אלא שרארר כי הפלסטינים מפירים בנוסף את ההסכם ופוגעים בשמורה ההסכמית פגיעה קשה, מתמרכת ובלתי הפיכה שהתחממה ומתרחפת כל שנה. בין היתר באמצעות זימיה ערבים ישראלים, הפלסטינים בוים בשמורה ההסכמית מבנים לא-חוקיים בהיקפים עצומים. עד כדי בניית עור של חמש, פורצים קילומטרים רבים של דרכים ויצרים מנעמים סביבתיים חסרי יסו אנכ יצירת נזק קרקעי וסביבתי בלתי הפיך לשמורה ההסכמית. חשוב לציין כי חלקי מפרוקיוטים אלו, מבוזמים במימון ובתמיכה של מורמים מדיניים וכלכליים זרים - כגון האיחוד האירופי, מדינות אירופיות שונות, הבנק לפיתוח אסלאמי, הרשות הערבית להשקעות ופיתוח חקלאי, ועוד. פריצות דרכים רבות בשטח מובלות על ידי הרשות הפלסטינית ומיושמות, בין היתר, באמצעות רישויות מקומיות המגבלות בשטח השמורה ההסכמית, כגון בני נעים וזעזערה. הרשות הפלסטינית מובילה פרויקטים של פיתוח תשתיות מים והקמת מבנים ציבוריים, כגון בתי ספר, בוספס, היקף הפעילות האזרחי בררבי השמורה, והיעדר כל אצרו אכיפה מצד הרשות הפלסטינית - מעידים כאלף ערים אודות המעורבות מצד הרשות הפלסטינית והכוונתה למתרחש בשטח - הן לחיורן והן בעקופיו.

דריי זה מצג מחקר על היקף תופעות הבנייה הבלתי חוקיות, פריצות הדרכים והמפגעים הסביבתיים בשמורה ההסכמית שנועשו בה החל מערב ההסכם ועד ליוני 2023. הממצאים משרטטים תמונת מצב מדאיגה ביותר.

ממצאים מרכזיים

- על פי החתומים המצגים ברורר זה, רבעת חתימת הסכם ואי בשנת 1998 היו בשמורה ההסכמית 268 מבנים בלבד. נתון זה היה אמור להישמר, שכן הוסכם על איסור בנייה חדשה בשטח. כעבור שמונה שנים, בשנת 2005, גדל מספר המבנים בשמורה בשיעור של יותר מ-400% ל-1,128 מבנים, וביוני 2023 כבר הגיע מספר המבנים ל-3,048.

- גם קצב הבנייה השנתיי האיי במשך השנים, בשנים 1998-2005 נבנו בשמורה ההסכמית מדי שנה כ-29 מבנים בממוצע, אילו בשנים 2015-2021 הממוצע השנתיי הכפיל עצמו ויותר ל-72 מבנים מדי שנה. בשנים 2015-2020 נבנו בשמורה מדי שנה 149 מבנים בממוצע. בתוך שנה אחת, 2021, כבר נבנו 598 מבנים. גם היקף השטח שהבנייה הבלתי חוקית תופסת הולך וגדל. אותם 598 מבנים תופסים 607 דונם, כלומר יותר מחוגם בממוצע למבנה. ואכן, סוור בשטח מגלה כי במדבר יהודה נבנות וילות גדולות ממדים ועלויות שטח. את מגמת יגדול קצב הבנייה השנתיי, ניתן לייחס לתוכנית פיטח משנת 2009.

- פריצות דרכים היא שלב מקדים לבנייה הבלתי חוקית וליתר פעולות הפרדה בשטח - סילילת כבישים, החנת תשתיות מים ועוד - וכמו נלקט נבדד מהנועשה בשמורה, היא מוכוונת וממונת על ידי הרשות הפלסטינית והאיחוד האירופי. סוורים בשטח מעלים כי בחודשים האחרונים החלו להיסלל על דרכים עירוניות בשטח שהפלסטינים מתכננים שישימשו עיר. לעומק המדבר נסלל כביש אספלט שאורכו כשישה קילומטר. פשאתי הכפר זעזערה אל תוך מדבר יהודה, וכן הקמנו מדרכות, כיכרות תנועה ופסי האטה, גדרות ביטחוניות, תמורות, מצלמות ותאורת רחוב וכן חתנו תשתיות מים.

- על פי המחקר שבסוד דריי זה, היקף פריצות הדרכים עלה בהתאמה להיקף הבנייה. בשנת 1998 נמדדו בשמורה ההסכמית 102 קילומטר של דרכים. תתן זה היה אמור להישמר, שכן איסור הבנייה החדשה בשטח כלל גם פריצת דרכים חדשות. עד שנת 2005 נוספו עוד חמישים קילומטר של דרכים. בשנת 2015 נמדדו 304 קילומטר של דרכים, וביוני 2023 נמדדו 633 קילומטר של דרכים החוצות ופוגעות את השמורה ההסכמית לאורכה ולרחבה.

- חוצאה ישוירה של הבנייה המסיבית של פריצות הדרכים היא שינוי התוף והריסות, וכן פגיעה סביבתית רחבת היקף ובלתי הפיכה: יש אתרים שנחצבו או שמולאו בעפר לצורך ישוור מגרשי בנייה ונשתריות אנכ פגיעה ישירה במתחיה ובעלי חיים. יש אתרים שנשפכו בהם טונות של פסולת ביין, וכן אתרים רבים לאיסוף ושרפה של פסולת ביתית, הוצרים יזהים אוור קשה, וגם פסולת נוזלית ושפכים אינם מטופלים אלא נספגים בקרקע ומזהמים אותה. נוסף על כך בשמורה ההסכמית פועלים מזהמים מסחריים: מחצבות בלתי חוקיות המורמות לפגיעה בלתי הפיכה בגוף ובסביבה, ואתרים הקולטים ושורפים פסולת מסחרית, ונכלל זה פסולת אלקטרונים ופסולת בנייה, הבאה אליהם משראל בהיקפים גדולים. פסולת מחצבים, פסולת ביתית ופסולת מסחרית מעירה לערוצי הנחלים ונשטפת אל ים המלה בגשמי החורף אנכ יזהים הים וערוצי הנחל.

- עוד מפגעים סביבתיים חמלו בשמורה ההסכמית: פגרים מושלכים באזרי הפסולת, נזק נגרם לבעלי החיים שהמתוצקים שנחצבו שימשו ליהם למסוור ולקינון, אנכ מנסרות נשטף למדבר, חיות בר וצמחייה נעלמים בעקבות ציד ובריה, עתיקות נשדדות, וסכרי ענק בנינים על תוואי הנחלים.

דומה כי פעילות הפלסטינים בשמורה ההסכמית אינה מקרית או אקראית, אלא היא מוכוונת ומטרתה לקבוע עובדות בשטח, ליצור לכל אורך השמורה רצף החיישבות פלסטיני, המתנק בין גב ההר ובין בקעת הירדן וים

המלה באמצעות טבעת חקיקה מזרחית, וחיבור בין הכפר זעזערה למרחב האורבני הפלסטיני שבדרום היה הברון דוד השמורה ההסכמית ומאחזי הרשות הפלסטינית הקיימים בשטחי אש 917 ו-918. דומה כי מחולק זה הוא מהלך משלים למאמצי הרשות הפלסטינית להשתלט על שטחי C בכלל ועל השטח שממזרח לצד אלון בפרת. נראה כי יצירת דצף בינוי פלסטיני בשדרת החר המזרחית בסמיכות לגבול הבין-לאומי עם הממלכה הירדנית הונה אוגוסט של הרשות הפלסטינית ויש לה נגזרות אסטרטגיות על עתידה של מדינת ישראל וכן במישור הביטחוני והן במישור המדיני.

נראה כי בידי ממשלת ישראל קיימים מספר אפיקי התערבות אפשריים בכדי למנוע את המשך הרס השמורה ההסכמית. אנו ממליצים כי הממשלה תעורב באופן מידי בנעשה בשמורה ותפעל לאכיפה מיידית של החוקים הכלליים העומדים לרשות מדינת ישראל הינם ממונים וכוללים אמצעים ישירים של אכיפה מקיפה כנגד הבנייה הבלתי חוקית, סלילת הדרכים ופעילות המתחבאת, אחרי שרפת הפסולת וחר פועלות ההפרה - זאת נוכח הפרת ההסכם ועל בסיס חוות הדעת משפטיות המאפשרות התערבות במקרי קיצון של היעדר אכיפה. לצד האכיפה הישירה יכולה ממשלת ישראל לנקוט באמצעים עקיפים שפעילו להן כלכלי על הרשות הפלסטינית למלא את חלקה בהסכם או, כגון הקפאת הוצאת מחצבים מתחומי יהודה ושומרון, אכיפת איסור בנייה של ישראלים ובכלל זה ערבים ישראלים לשטחי A לצורכי יחידות כלכליות, פנייה לטריבונלים סביבתיים בין-לאומיים באמצעות משרד הממשלה ועוד.

1. מהי השמורה ההסכמית?

השמורה ההסכמית היא שמורת טבע באזור מדבר יהודה וים המלח שהועברה לשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית בחלק משטח B. זאת על פי הסכמי ואי (The West Bank River Memorandum) מאוקטובר 1998. מודל השמורה 166,539 דונם, ושעורה כ-3% משטחי יהודה ושומון.

מטרת סעיף 1 להסכם ואי היא בין היתר לשמר את אזור השמורה ההסכמית כשמורת טבע או כשטח ירוק החף מביניה ומתערבויות מעשה אדם, כעולה מלשון הסעיף².

"The Palestinian side has informed that it will allocate an area/areas amounting to 3% from the above Area (B) to be designated as Green Areas and/or Nature Reserves. The Palestinian side has further informed that they will act according to the established scientific standards, and that therefore there will be no changes in the status of these areas, without prejudice to the rights of these areas, while these standards do not allow the existing inhabitants in these areas including Bedouins; while these standards do not allow new construction in these areas, existing roads and buildings may be maintained.

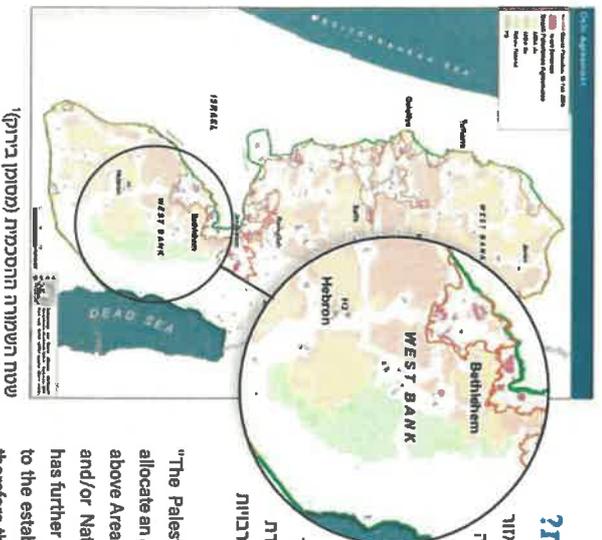
The Israeli side will retain in these Green Areas/Nature Reserves the overriding security responsibility for the purpose of protecting Israelis and confronting the threat of terrorism. Activities and movements of the Palestinian Police forces may be carried out after coordination and confirmation; the Israeli side will respond to such requests expeditiously."

ובתרגום חופשי:

הצד הפלסטיני הודיע שיקצה שטח/שמחים המגיעים לכד 3% מאזור B שלגליל שיוגדרו **שמחים ורקומים**, ו**אז שמורת טבע**. עוד הודיע הצד הפלסטיני שהם יפעלו **להתאם לסטנדרטים מדעיים מובטחים**, ולפכך **לא יבוצעו שינויים בסטנדרטים השמחים האלו**, כלי לפגוע בזכויותיהם של חושבי האזור הקיימים, כולל ב**זאיו**. ה**גם שסטנדרטים אלה אינם מתירים בניה חדשה בשמחים אלו**, ו**יתן לתזקק דרכים** וב**בנים קיימים**.

הצד הישראלי ישמור בשמחים ורקומים / שמורות טבע אלו את האחריות הביטחונית הנמורה לצורך הגנה על ישראלים והתמודדות עם איום הטרור. פעילות ותנועה של המשטרה הפלסטינית יבוצעו לאתר האום ואישור הצד הישראלי יגיב על בקשות כאלו בתקום.

(ההדגשות אינן במקור)

שטח השמורה ההסכמית (מסומן בירוק)

1 שטח השמורה בהסכם הוא שטח השמורה באזור הפחות של התחום האזרחי: <https://bit.ly/3zetauylr>

2 כמובא באתר של משרד החוץ: <https://www.gov.il/et/baqes/the-west-bank-memorandum>

כלומר, על פי הסכם ואי, חל איסור מוחלט לבנות בניה חדשה, לפיכך דרכים חדשות או לעשות כל פעולה שהופגז בעזרת הטבע בשטחי השמורה או לשנות מסטטוס השמורה ההסכמית בנוסף, יש לקבל תחילה הסכמה ישראלית לכל פעולה של המשטרה הפלסטינית בשמורה.

אלא שמאסורים בשטח ומניעתו תצלומו אזורי של השמורה ההסכמית, נראה כי הפלסטינים מפירים בסמוך את הסכם ואי ופועלים בניגוד מחלט לאמור ב. הפלסטינים פוגעים בשמורה ההסכמית פגיעה קשה ומתמשכת, המתעצמת ומחריפה כל שנה. הם בונים בה מבנים לא חוקיים בהיקפים עצומים, מכינים תשתיות המיועדות לביטחון עיר של ממש, פורצים קולומטרים רבים של דרכים וצוירים מפגעים סביבתיים חסרי רסן יצירות תיק קרקעי וסביבתי בלתי הפוך לשמורה ההסכמית.

ברוך שההיקפים בוערת חוץ ובנתון כיום 21.5.2024 טען יועמ"ש איזיש כי אינו מכיר הכוונה או מעורבות של הרשות הפלסטינית בבניה בשמורה ההסכמית מאידך, יש לזיח, מנהל מחלקת קרקעות במועצה אזרחית הר חברון, הציג תוכנית הלקוחה מתוך אתר הפלסטיני, לסלילת דרכים סדרות מיריון לדרום הר חברון לרבות צירי רחוב. תוכנית פלסטינית זו עלולה לקדם את ההרפת ההתשלטות על כל השמורה ההסכמית ולהוביל ליצירת אזור חוץ אסטרטגי בשליטה מלאה של הרשות הפלסטינית בין בקעת הירדן לדרום מזרית ישראל.³

תוכנית דרכים מחוץ ה-GS של הרשות הפלסטינית, כפי שהוצגה על ידי מועצת אזור הר חברון בעקרת חוץ ובנתון כיום 21.5.24

2. תופעות בולטות:

מחקר זה יאיר לבחון את תמונת המצב כפי שהתקבלה ערב חתימת הסכם ואי ולהשוות מצב זה לתמורת בשטח השמורה ההסכמית משנת 1998 ועד יוני 2023, וזאת על רקע של שילוש תופעות ידועות ובלולטות לכל המבוקרים באזור:

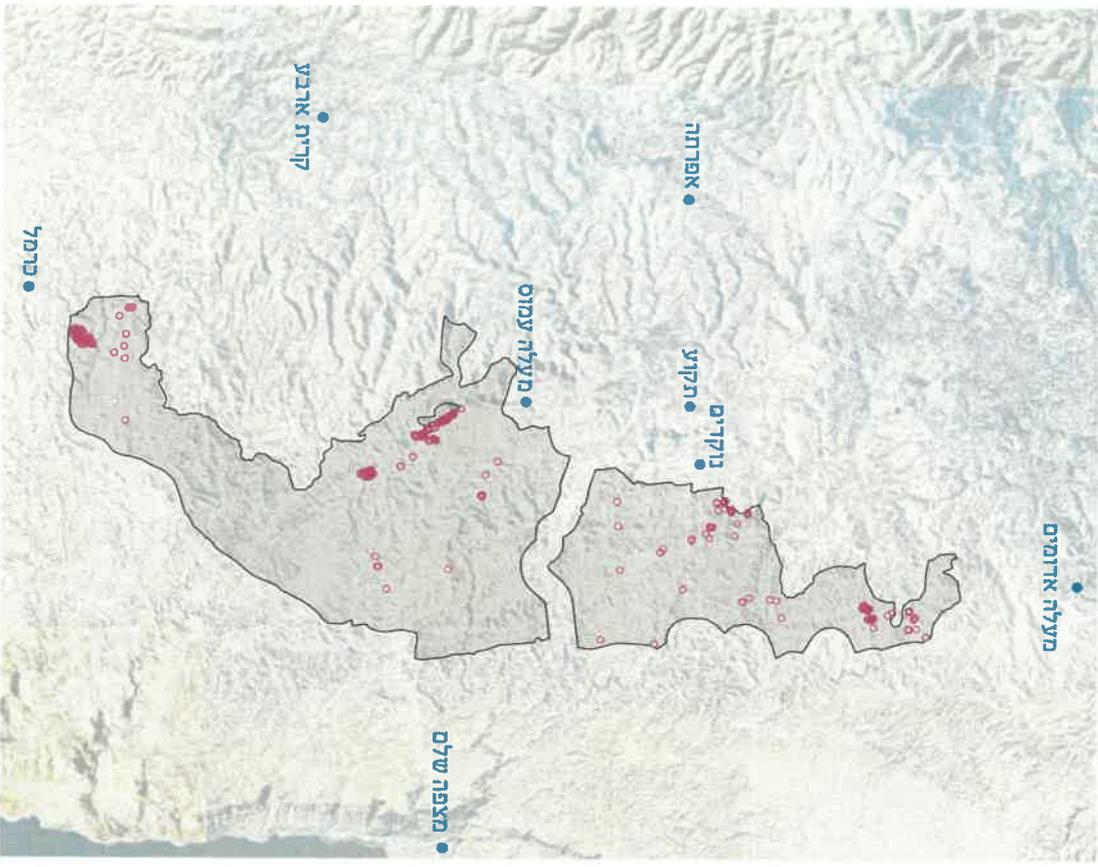
- א. **בניה בלתי חוקית**
- ב. **פריצת דרכים חדשות ונוחת תשתיות**
- ג. **מפגעי סביבה**

א. בניה בלתי חוקית:

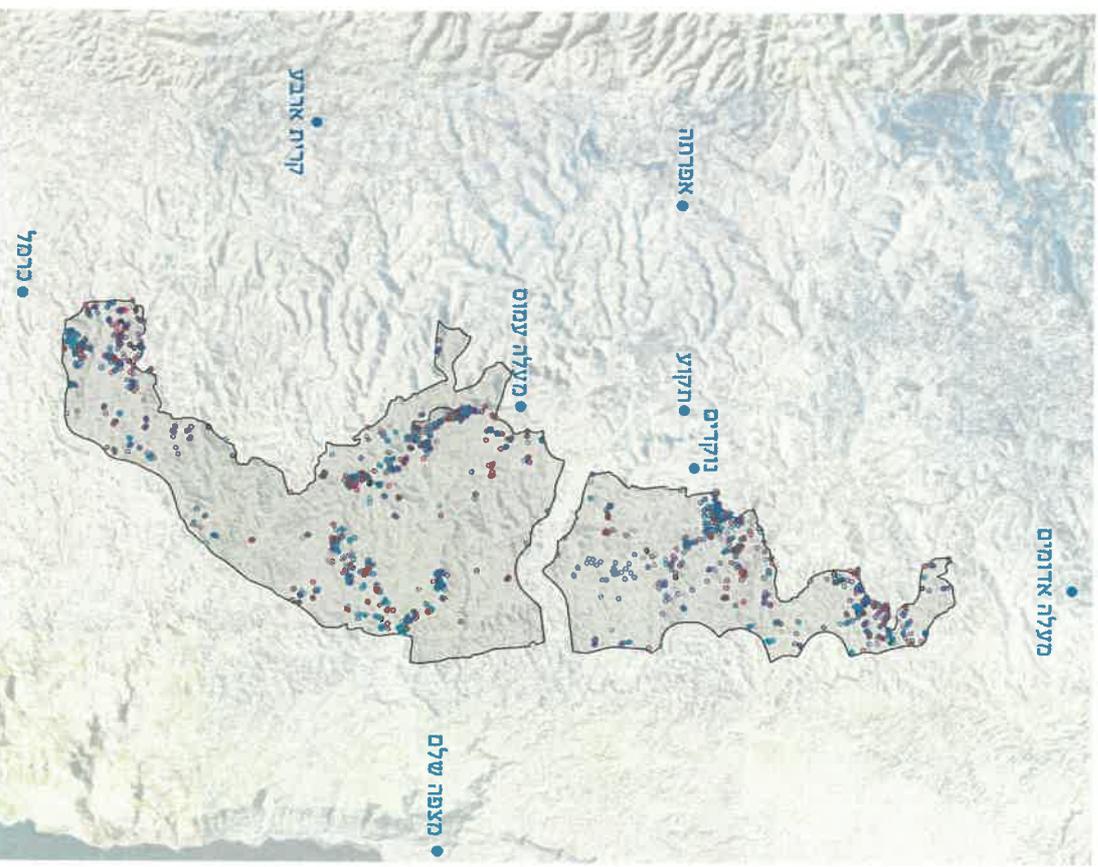
על פי מופיו באמצעות תצלומי אזור מתברר כי בשנת 1998, מידר לאחר חתימת הסכם ואי, היו בשמורה ההסכמית 268 מבנים בלבד. נתון זה היה אמור להישמר, שכן על פי ההסכם חל איסור בניה חדשה בשטח, אלא שבשנת 2023 מספר המבנים בשמורה ההסכמית הגיע כבר ל-3,048. עלייה של יותר מ-1,100% מאז 1998.

3 שידור דיון ועדת חוץ ובטחון 21.5.2024 אקטוב: <https://bit.ly/4bfb6uq>

מפות מבנים בשמורה ההסכמית בשנת 1998, סמוך לאחר חתימת הסכם ואי, לעומת שנת 2023. הנקודות מייצגות מבנים בלתי חוקיים

השמורה ההסכמית 1998 - 268 מבנים

השמורה ההסכמית 2023 - 3048 מבנים

בסורים בשטח התגלתה שיטה ייחודית לבניית מבנים בלתי חוקיים במרחב השמורה הסכומת בשטח "עשה את בעצמך". במסגרתה, גורם כלשהו, ככל הנראה הרשות הפלסטינית, מפזר בשטח עומות של בלוקים ובאלות של חומרי בניה לאורך הדרכים החדשים שנופרצו ובאמצעותם חושבים חרשים, על פי רוב בדואים, גוים לעצמם מבנה קטן שלאט מתפתח וגדל.

עם זאת, חלק נכבד מהמבנים, ובפרט מהמבנים החדשים, הם וילות ענק על שטחים רחבי היקף, מפוסחים ומשופחים. מקצת המבנים הללו אף מחוברים לחשמל.

ערמת בלוקים ובאלות חומרי בניה בצד הדרך

"ערימת בלוקים" - לאחר שהפכה למבנה גדול

אחוזת רחבת היקף, זורכים וכביש סליל

וילה כביש וכיכר

אחתה חוילה, לעבור מס שבועות הגבית התקדמה, השטח פותח בגני וילות לשכנים נוסלל הכביש

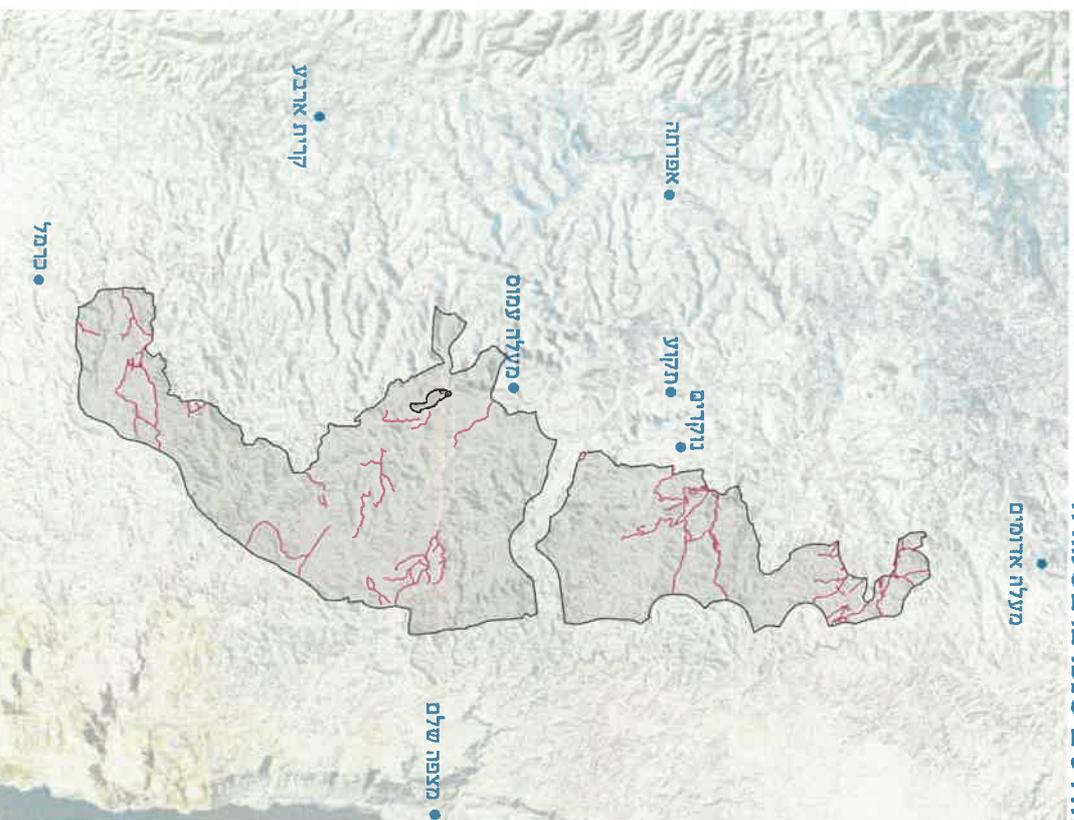
מגבים בשמורה החסיכות, מוארים באמצעות חשמל

ב. פריצת דרכים חדשות והגתת תשתיות

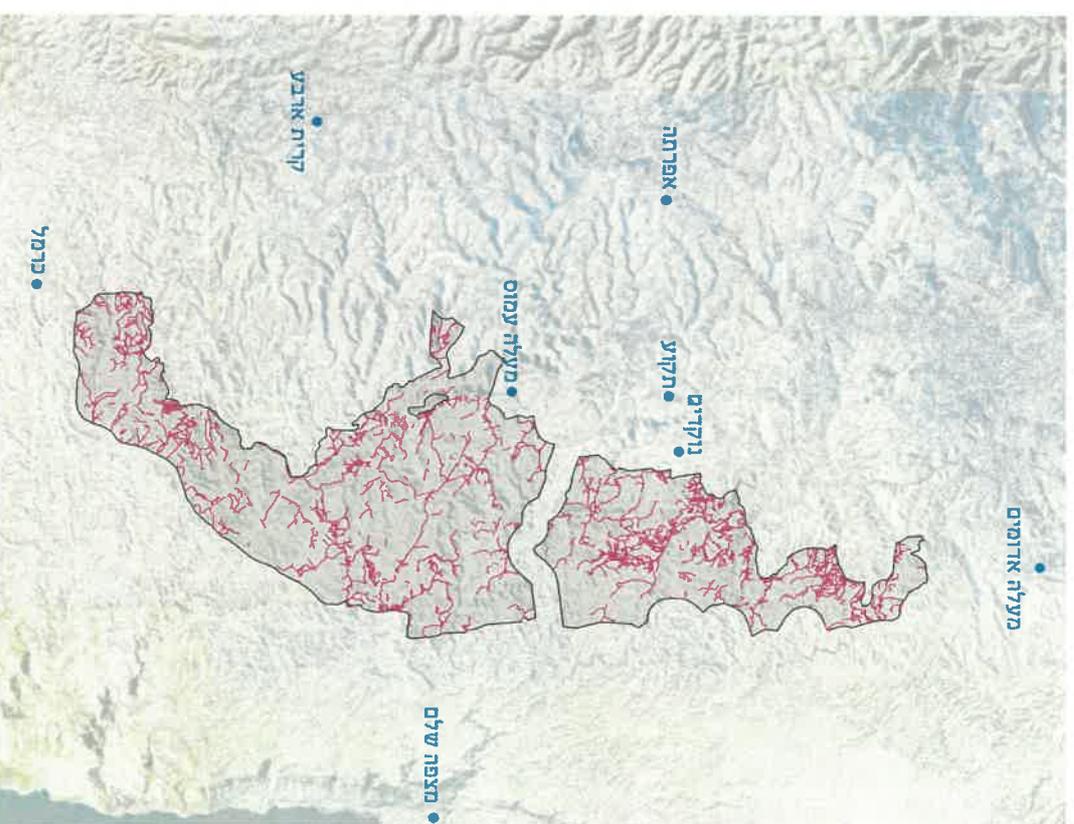
המופוי, שנערך באמצעות פיענוח תצלומי אוויר, וטוירים משלמים בשטח, מטילים אור גם על תופעה נרחבת של פריצת דרכים, שהיא שלב מקדים לבניה חוקית ולשאר פעולות ההפרה בשטח: סלילה כבישים, הגתת תשתיות מים ועוד. היקף הפעילות, עלותה הגבוהה ומאפייניה השלסוניים מעידים כי היא, וכמוה רוב הבנייה הבלתי חוקית, מוכוונת ממומנת על ידי גורם מדיני - הרשות הפלסטינית- ואינה פעילות פרטית או מקומית. ואכן, פריצות דרכים רבות בשטח מובלות על ידי הרשות הפלסטינית ומיושמות, בין היתר, באמצעות רשויות מקומיות המובלות בשטח השמורה ההסכמית, כגון בני נעים וזועמרה. עוד חשוב לציין כי חלק מהפרויקטים של תשתיות, כגון הקמת סכרים והגתת תשתיות מים מבאעים במימון ובתמיכה של גורמים מדיניים וכלכליים זרים - כגון האיחוד האירופאי, מדינות אירופאיות שונות, הבנק לפיתוח איסלאמי, הרשות הערבית להשקעות ופיתוח מקלאי.

במהלך השנים 2022-2023 חלה ההמרה בפעילות הפלסטינית בשמורה, בשטח שהרשות הפלסטינית ככל הנראה מתכננת לעיר, נסלל לעומק המדבר כביש אספלט שאורכו כששה קילומטר, מפאתי הכפר זעמרה אל תוך מדבר יהודה, הוקמו מדרכות ופכרות תנועה והוגתו תשתיות מים.

**מפות דרכים בשמורה ההיסטורית בשנת 1998, סמוך לאחר חתימת
הסכם וואי, לעומת שנת 2023. הקווים הורודים מסמנים את
הדרכים שנפרצו בשמורה**

השמורה ההיסטורית 1998 - 102 ק"מ של דרכים

השמורה ההיסטורית 2023 - 633 ק"מ של דרכים

דרכים סטנעפונג במדבר יהודה

פריצות דרכים, חציבה, עבודות עפר, הכשרת מנעושים בשטורה החסומות

ג. מפגעי סביבה

תוצאה ישירה של הבנייה המסיבית ושל פריצות הדרכים היא נתוף והרסותו, וכן פגיעה סביבתית רחבת היקף ובלתי הפיכה. תשמורה החסמית זרועה אתרים שנמצבו ונשפס בהם עורפי עפר או שונו לאורך יישור מרשי ביניה והעברת תשתיות השינוי והרס הקרקע פוגע ישירות גם בבית הגידול הטבעי של החי והצומח, שמקצתו ייחודי ובעלי החיים אינם יכולים עוד לעבור בטווחי הוואדיות ובדרכים שנוהסו.

כמו כן בהיעדר תשתיות לפינוי פסולת וביוב תושבי הבנייה הבלתי חוקית נוהגים לשפוך במדבר את הפסולת מאשפה ביתית דרך ריהוט ועד לפסולת ביני מבנית המבנים הבלתי חוקיים. חלק מהפסולת כגון פסולת בניין מתרת בטשט כאבן שאין לה הופכו; הפלסטינים על פי רוב שורפים את האשפה הביתית, ואגב כך יוצרים זיהום אוויר ופגיעה בבריאות התושבים הישראליים והפלסטינים במרחב. פסולת נוזלית ושפכים שאינם מתפלים בספינת בקרקע ונזמתים אותה, תופעות כאלה קשה לאתר בתצלומי אוויר, אך הן בלתי נפרדות מתופעת הבנייה הבלתי חוקית המשתוללת במדבר.

נוסף על כך בשמורה ההיסבית פועלים מזהמים מסחריים: הן מחצבות בלתי חוקיות, המורמות לפגיעה סביבתית ונפית בלתי הפיכה, והן אתרים הקולטים ושורפים פסולת מסחרית, ובלכל זה פסולת אלקטרונית ופסולת בנייה, משל היה מדבר יהודה (כמוהו גם אזור יהודה ושומרון, הסובל כולו מתופעה זו) החצר האחורית של מדינת ישראל. פסולת זו באה בקרקע גדולים מתחומיה הרביניים של מדינת ישראל, בעיקר דרך מסוים ממזרחיה שבמזרח ירושלים, מרחק קדום נסיעה אחדות מהשמורה החסמית, וזאת כדי לעקוף את הרגולציה בדבר טיפול בפסולת הולת בישראל והעלות הלכות לה. זיהום האוויר שנוצר מאתרים אלו קשה במיוחד, ולא פעם מגיע עד גוש יישוב ההרדיון שבמזרח גוש עציון.

כמו כן פסולת מתאבס, פסולת ביתית ופסולת מסחרית שמגיעה לערצי הנחל נשטפת אל ים המלח בגשמי ההורף הפקרים את המדבר, אינן זיהום הם וערצי הנחל הם נאבכים בנוון לבן בשל אבק המתאבס ומתמלאים מאות ואלפי פיסות פלסטיק ושאר פסולת ביתית ששקעו בערצי הנחל בדרך לים המלח בתום השיטפון.

רשמית התפגעים הסביבתיים שנמצאו בשמורה החסמית, ולא מחוים, כוללת גם פגרים שמושללים באחרי הפסולת וגורמים להחששות מתות; נזק שנגרם לבעלי חיים שהצטוקים שנחטבו שימשו להם למסתור וקונו; אבק מנסרות שנשטף למדבר, חורג צמחייה עשירה ונדירה ומונע צמיחה חדשה; חיות בר וצמחייה שניגלמים בעקבות ציד וכריתה של חושבים מקומיים; שוד עתיקות.

לאחרונה אפשר להבחין בתופעה חדשה של הקמת סכרים על תוואי הנהלים, בהם גם סכר יבני נעים⁴ - סכר עצום ובלתי חוקי שהוקם על ידי משרד החקלאות של הרשות הפלסטינית בעלות של כ-600,000 דולר⁵, במימון האוחד האירופי, הבנק לפיתוח אסלאמי, והרשות הערבית להשקעות ופיתוח חקלאי⁶.

הסכרים גורמים לנזק עצום ובלתי הפיך לנחלים, לחיות הבר, שאינן יכולות לשתות במורד הנחל, ולכל המרקם האקולוגי העדין ממילא של המדבר⁷.

4 חוק מדינת ישראל, יחוקק מתינון העיר החדשה שהפלסטינים מקימים בלב שמורת חיתם, ישראל חיתם, 31.5.2023.

5 פיראט על טוילי, "ישלך נפרדיקטיט של סכר מים בידה מתערבת - מי אחריו? מדינת ישראל 15.2023.

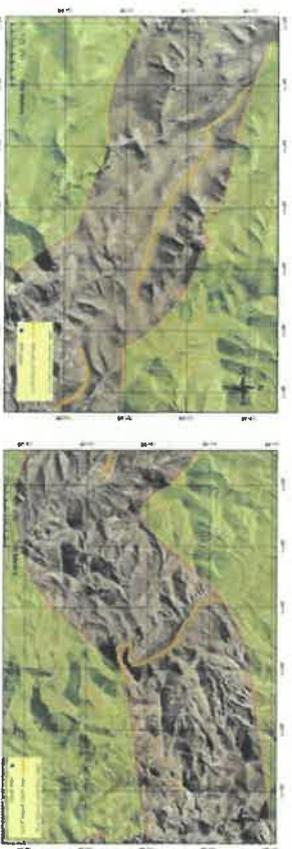
6 הכרזה של החקלאות הפלסטינית בדבר החילת תעבות לתקמת סכר בני נעים⁶, תל אביב: משרד החקלאות והפיתוח, 2023.

7 רובין, אלכסיס מבריה על החילת ביצוע פרויקט סכר המים במסאפ בני נעים⁷, אתר של סוכנות הידעות ואמון, 18.9.2004.

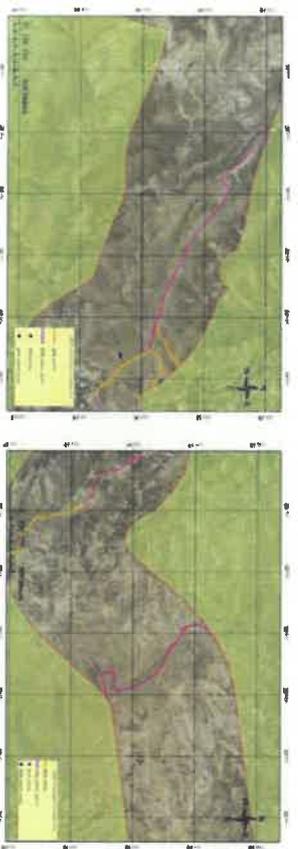
8 אפריל ריני, "שמורת הטבע במדבר יהודה שהומערת לרשות בהסכם ואי הפכה לתחמה אקולוגית", מאיץ, 23.6.2006, פוסט של יהודים בעמ' מיום 7.3.2024.

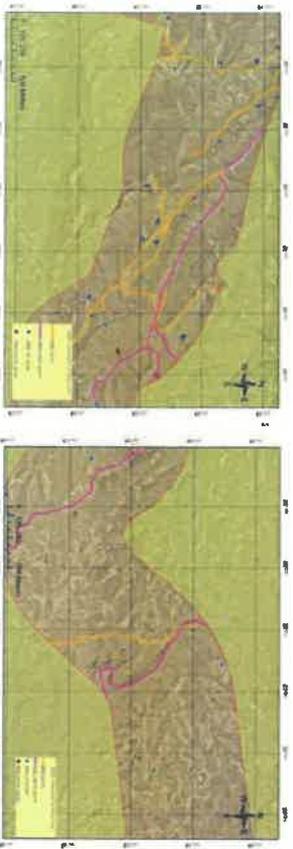
מצד חובנית כביש 80 ותצלומי אוויר מתושנים 1999, 2010, 2023 הממחישים את התקדמות הבניה ופיריאת חדרים במסדרון תקוע לאורך השנים.

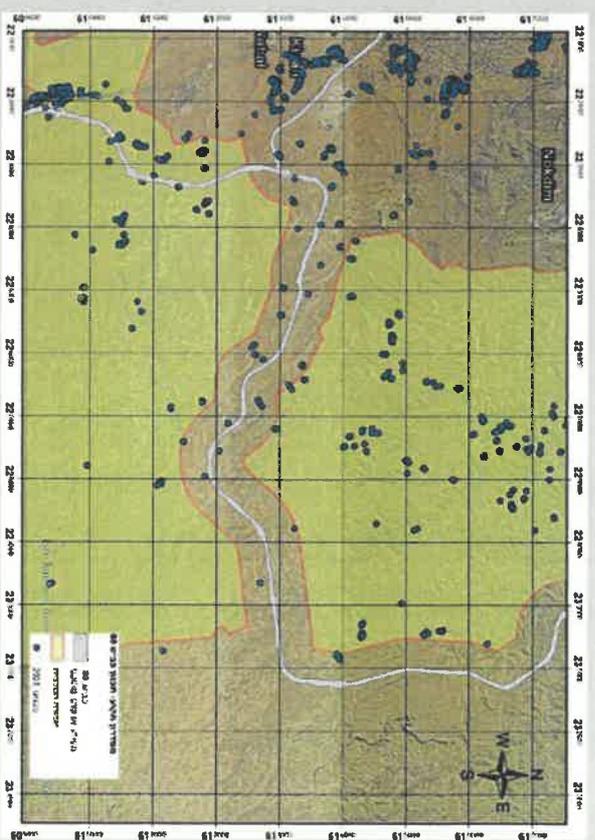
מסדרון תקוע מזרח + מערב 1999

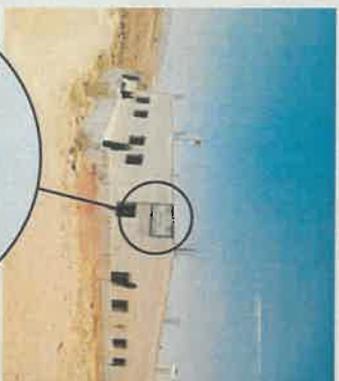
מסדרון תקוע מזרח + מערב 2010

מסדרון תקוע מזרח + מערב 2023

מסדרון תקוע - תחום מוכונג של כביש 80 + בניה בלתי חוקית

בתו ספר של הרשות הפלסטינית בדורום השמורה ההסכמית

טלט של USaid האמריקאי המעיד על מעורבות בפרויקט בשמורה ההסכמית יחד עם הרשות הפלסטינית

פרויקט הנחת חשמל מים בשמורה ההסכמית בשנת 2014 במיומן האוהד האירופאי,

קילומטרים של כביש מזעזע אל תוך המדבר

חדר משאבות לנחשת מים שהוקמה בשמורה ההסכמית על ידי סוכנות האו"ם UNHCR והקן חקרבית לפיתוח AAA

פיתוח ופירצות דרכים, גדרות בטיחות, תמורות, מעלמות ותאורת רחוב - ערות למעורבות של הרשות הפלסטינית

סוכנים ומשרדי מטרות, השמורה ההסכמית

גדרות ופיתוח סביבתי בשולי דרכים - ערות למעורבות הרשות הפלסטינית

ג. מחקר וממצאים

4. איכופה ישראלית בשמורה ההסכמית

היקף הפרת ההסכם והניקו הנגרם בשטח עקב הפרתו רחבים מאוד.

יש טעמים משפטיים המצדיקים איכופה ישראלית בשמורה ההסכמית, כגון המעמד המיוחד של השמורה ההסכמית, כפי שהוגדר בהסכם ואי, היקפה הרחב, הכוונה והשיטתו של הפרת הסכם ואי על ידי הפלסטינים והמאגאת הפרה, שהיא נזק כבד בלתי הפיך, על כך נרחיב בהמשך.

גם טעמים סביבתיים, כגון פגיעה סביבתית קשה בערכי טבע ובבריאות כלל הנושבים באזור, מצדיקים כי מדינת ישראל היטול לדידה את האכיפה הסביבתית במרחב. גם על טעמים אלו נרחיב בהמשך.

בידי ממשלת ישראל קיימים מספר אופיקי התערבות אפשריים כדי למנוע את המשך הרס השמורה ההסכמית. הכלים המומדים לרשות מדינת ישראל היום ממונים וכוללים אמצעים מדיניים וישרים של איכופה מקיפה כנגד הבנייה הבלתי חוקית, הדרכים, המתקנות, אתרי שרפת הפסולת ושאר פעולות הפרה, לרבות מניעת כניסה של כלים הנדסים, חומרי בניה ופסולת לשטח השמורה. לצד האכיפה הישירה יכולה ממשלת ישראל לנקוט אמצעים עקיפים שיפעילו לחץ כלכלי על הרשות הפלסטינית למלא את חלקה בהסכם ואי, כגון הקפאה של חזאת מחצבים מתחומי יהודה ושומרון, איכופה האסור על כניסת ישראלים ובכלל זה עורכים ישראלים לשטחי A לצורכי יציירות ככלכלתי, פניה לטריבונלים סביבתיים בין-לאומיים באמצעות משרדי הממשלה ועוד.

ישנם תקדימים משפטיים לאכיפת החזן כנגד מפגעים סביבתיים וביניהם בלתי חוקית בשטחי B ובפרט בשמורה ההסכמית, ומדינת ישראל אכן כבר עשתה זאת בעבר, אם כי על קצה קצחו של המולד.

לדוגמה, בשנת 2016 אכפה מדינת ישראל את החזן על מפתחות שפעלו בשטח B בצפון השומרון בשטח הניתן לשליטת הרשות הפלסטינית והוגדרו מפגעי סביבה חוצי גבולות. באותו מקרה אמר מתאם פעולות הממשלה בשטחים האלוף יואב (פולז) מרדכי כי האכיפה תמשך גם בתנודי¹².

בשנת 2016 גם נחשפה תוכנית פלסטינית להקמת מפעל ענק לייצור מלט באזור החל ערומות עליון, המתחמת בתחום השמורה ההסכמית. תוכנית זו אוכלה על ידי מדינת ישראל בשלב מוקדם ולא יצאה לפועל, ובכך נמנעה פגיעה סביבתית חסרת תקדים¹³.

בשנים 2017-2018 לפחות פעל המנהל האזרחי נגד מתקנות באזור החל ערומות ונהל תקוע שבשמורה ההסכמית¹⁴. למרבה ההפתעה, בסיוו בשטח בהודש ויוי 2024 התגלה כי עבודות החציבה במחצבות באזור החל ערומות הודש בלוא המוצ' חר' החורבת הרים וגרמת נזק נופי וסביבתי בלתי הפיך.

בתחילת 2023 ביצע המנהל האזרחי פעולות איכופה כנגד בנייה בלתי חוקית באחד הארכאולוגי חרבת טרפיו, השוכן בשטחי B¹⁵.

12 ניר דבורי, "יראשנות מבצת איכופה נגד מפתחות מחמת בשומרון", **מאקו**, 17.11.2016.

13 אלישע בן קימון, "חשש לסיבה מפעל פלסטיני במדבר יהודה", **4.11.2016**, **הארץ**, אלוין אהרון, י"ב משתלעת הרשיע על מדבר יהודה", 15.11.2016.

14 אביעד ברטוב, "המנהל האזרחי: 691 מבנים בלתי חוקיים בכך במדבר יהודה במעורבות ישראל חשית", **26.7.2018**.

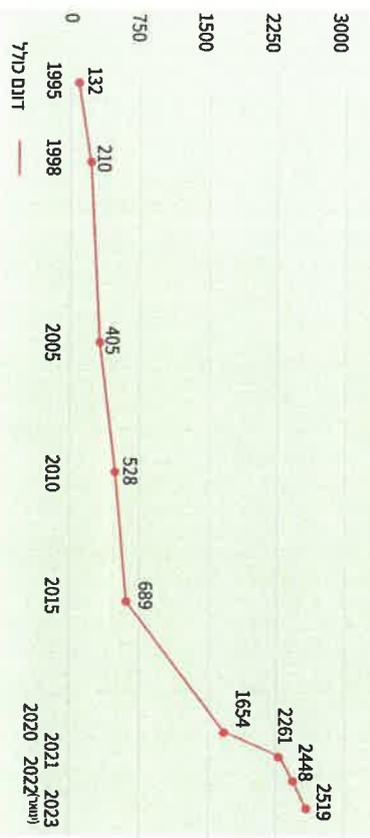
15 חן כרמון, "יראשנות, איכופה נגד עבירות בנייה פלשתינית בשטח פ", **ישראל היום**, 9.1.2023.

להלן היסטוריה שנתית באמצעות המפות המג'יל בשמורה ההיסטורית בשינויים המוצגות לפי שמדדו מומחי GIS:

שנתה	השטח החדש שנתית באמצעות המדינה הבלתי חוקית (ברזנטים)	השטח הכולל שנתית באמצעות מדי שנה שנתית בממוצע (ברזנטים)
1995	132	132
1998	78	210
2005	195	405
2010	123	528
2015	161	689
2020	965	1,654
2021	607	2,261
2022	187	2,448
2023 (ימאר)	71	2,519

שטח ברזנטים שנתית על ידי מדינה בלתי חוקית בשמורה ההיסטורית 1995-2023

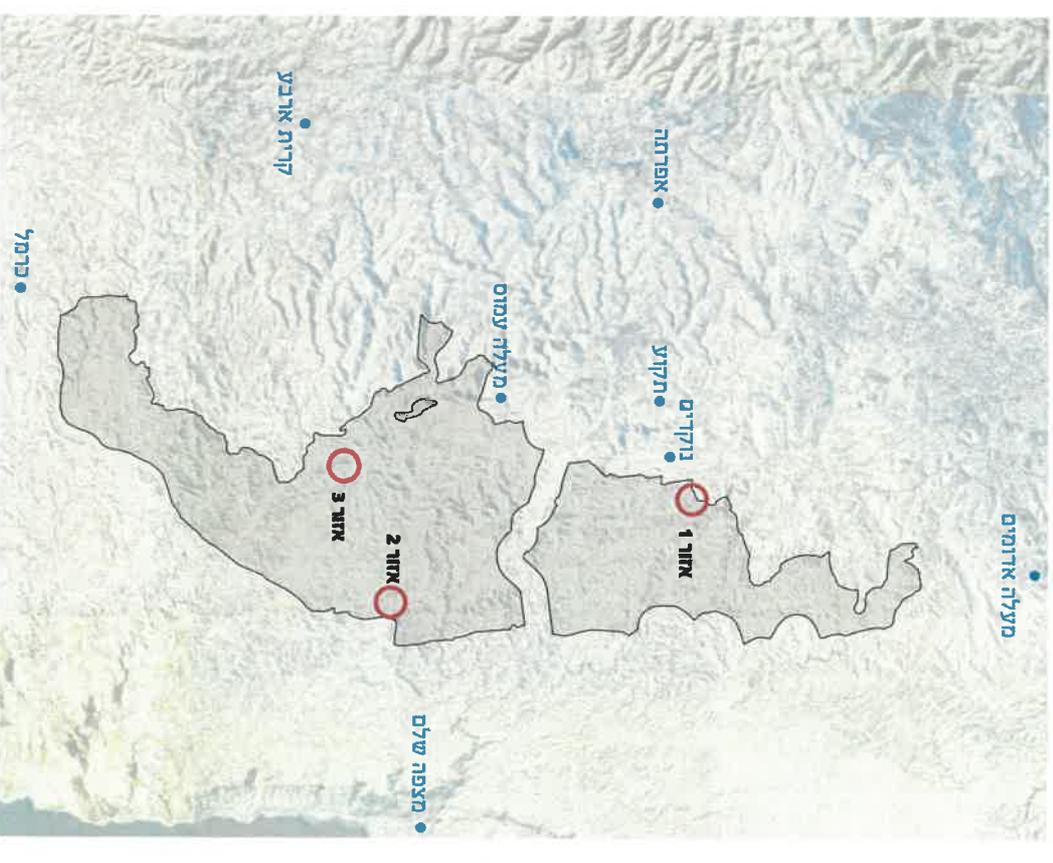
הנתונים מדברים בעד עצמם. בשנת 1995 היא בשמורה ההיסטורית 165 מבתים, ובשנת 1998 - מועד חתימת הסכם ואי היא בה 268 מבתים. כעבור שמונה שנים, בשנת 2005, גדל מספר המבתים ביותר מ-400% ל-1,128 מבתים, וביוני 2023 כבר הגיע מספר המבתים ל-3,048.

התכלה והחריש מעידים כי בשנים האחרונות גדל קצב הבנייה השנתית בשמורה ההיסטורית יזול מבהיל. מיד אחרי חתימת הסכם ואי, בשנים 1998-2005, בנו מדי שנה כ-29 מבתים בממוצע. בשנים 2011-2015 הממוצע השנתי התפיל עצמו יותר ל-72 מבתים מדי שנה. עלייה משמעותית זו בהיקף הבנייה, כמו המשך ממתן יזול קצב הבנייה השנתי, ניתן לייחס לתוכנית פיאר משנת 2009. בשנים 2016-2020 בנו בממוצע 149 מבתים מדי שנה, ואילו בשנת 2021 לכדה בנו 598 מבתים.

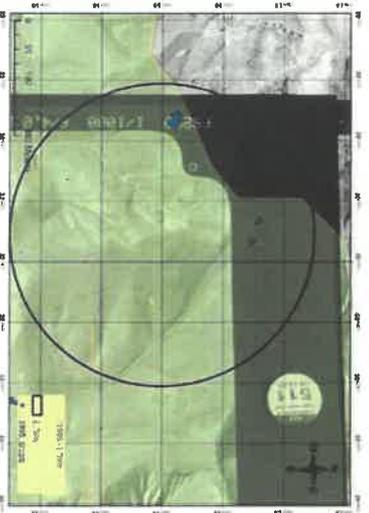
יתרת נתוני היקף הבנייה והיקף הדונמים שנתית מעלה כי כוון ליוני 2023 התרחש שיא הבנייה בין שנת 2020 ל-2021. לא רק שגובה אז מספר שיא של 598 מבתים, אלא נשבר גם שיא הדונמים שנתית על ידי הבנייה, 607

דונם, כלומר בממוצע יותר מדונם למבנה. אכן, סיוך בשטח מנה כי במסדר ימורה נבונה יילת רחבות היקף ועתירות שטח.

להלן שלוש סדרות של תצלומי אוויר מהשנים הנזכרות בטבלה לעיל תכמה אזורים בשמורה ההיסטורית. בתצלומי האוויר סומנו המבנים הבלתי חוקיים. הסדרות ממחישות את היזול העצום בהיקף המבנים.

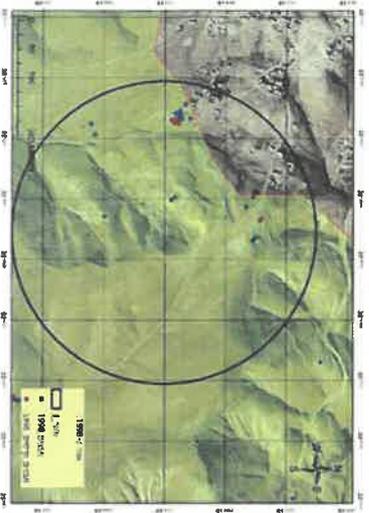
אזור 1 - בנייה

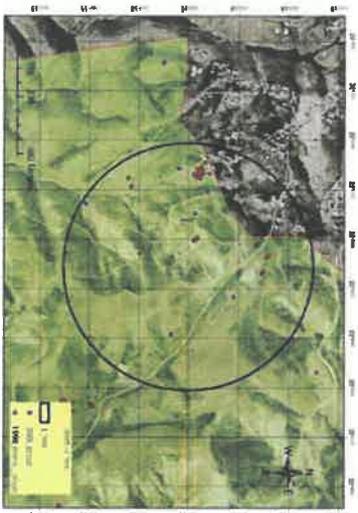
1995

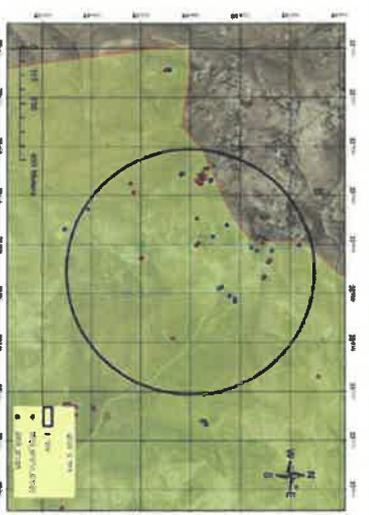
1998

2005

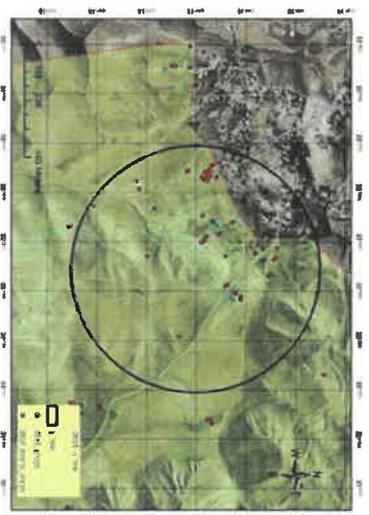

אזור 1 - בנייה

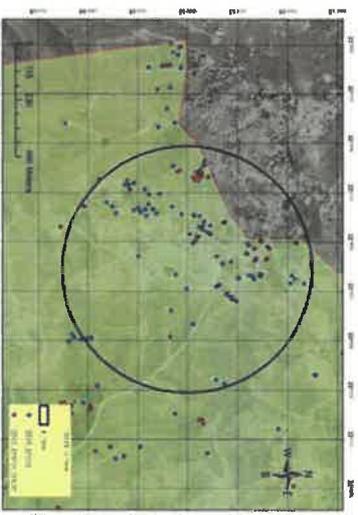

2010

2015

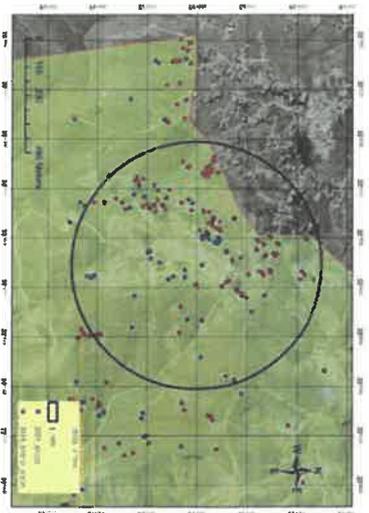

2019

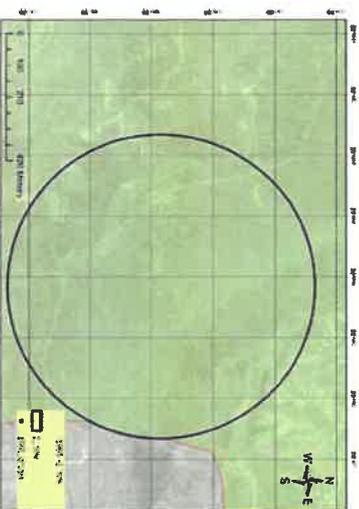
אזור 1 - בנייה

2021

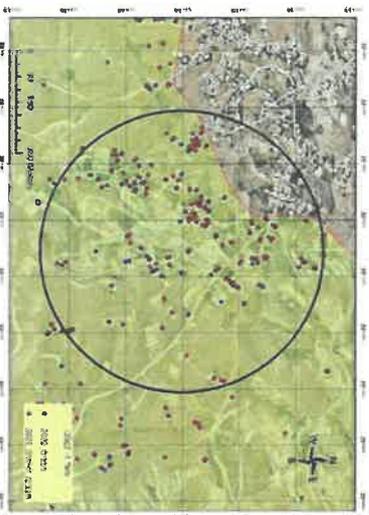

אזור 2 - בנייה

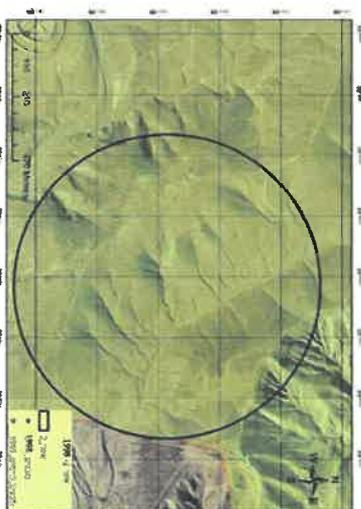
1995

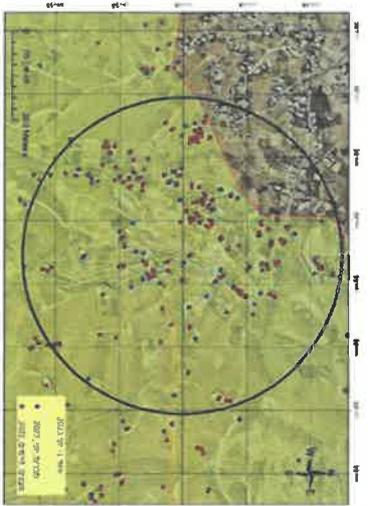
2022

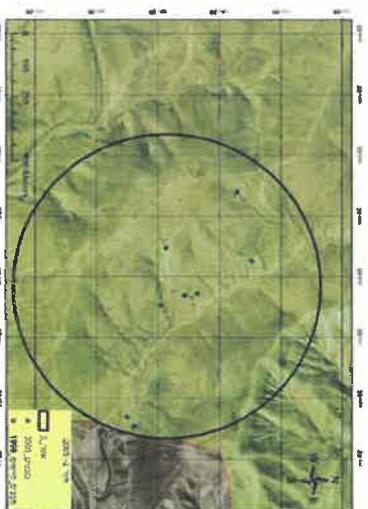
1998

2023

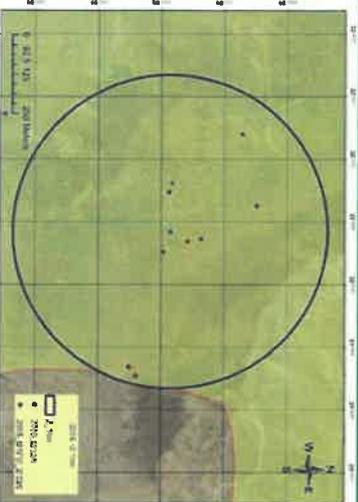

2005

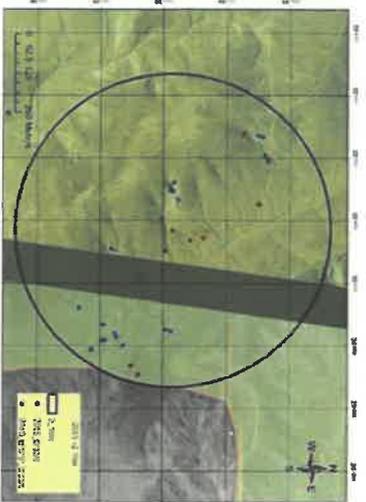

אזור 2 - בניה

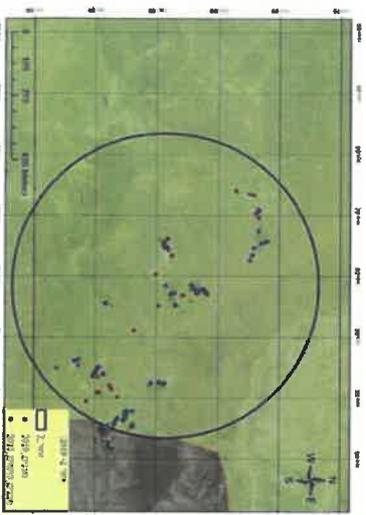
2010

2015

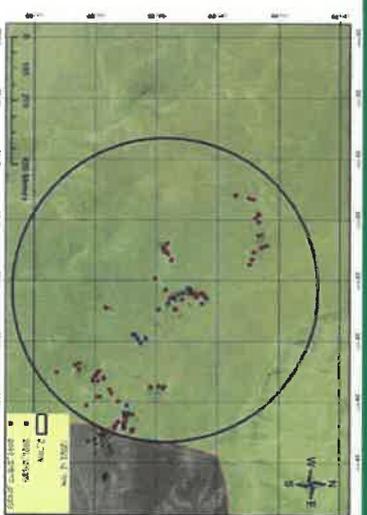

2019

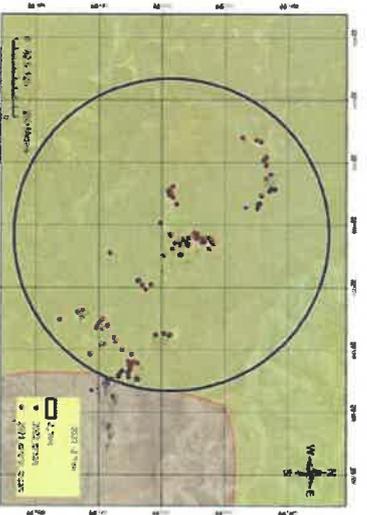

אזור 2 - בניה

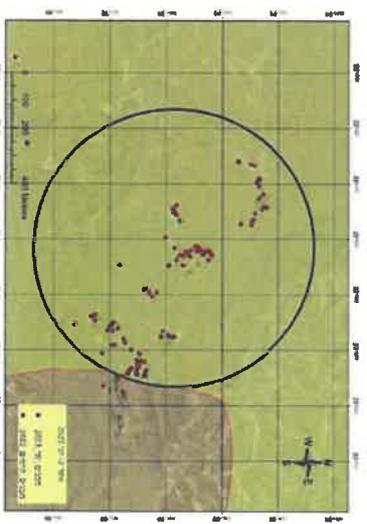
2021

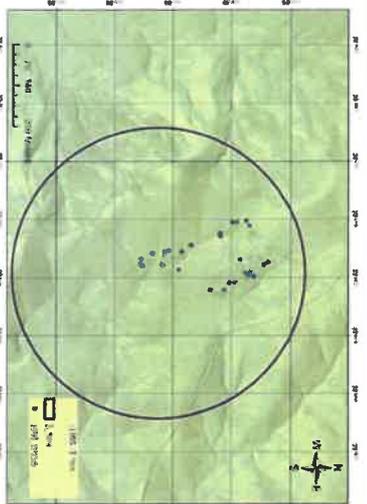
2022

2023

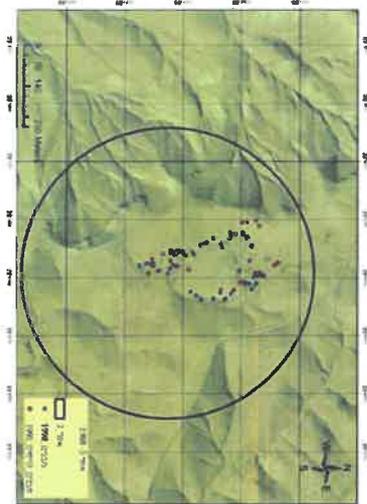
אזור 3 - בנייה

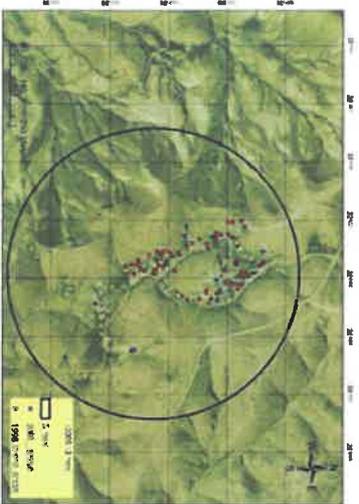
1995

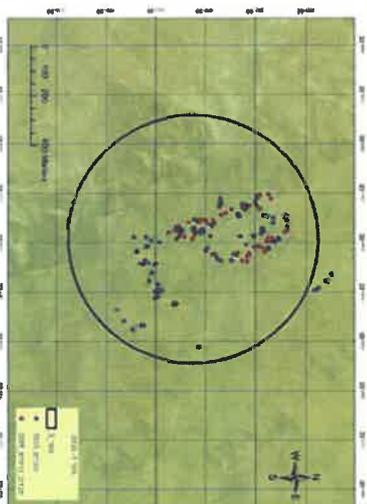
1998

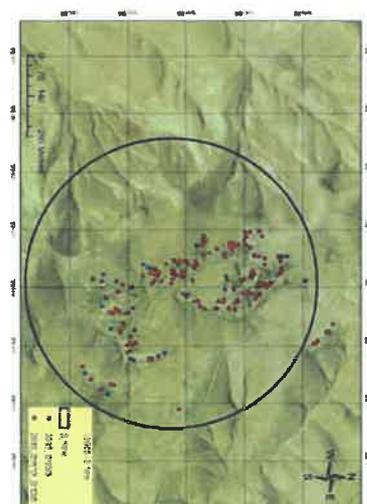
2005

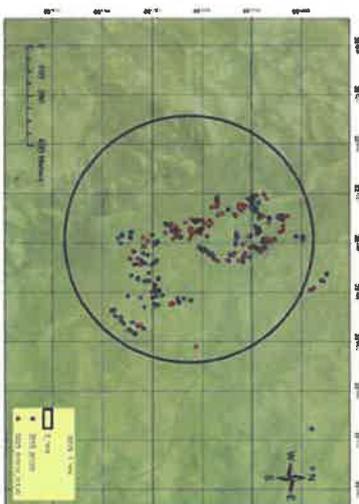
אזור 3 - בנייה

2010

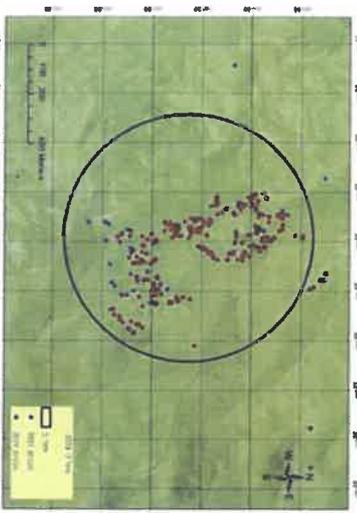
2015

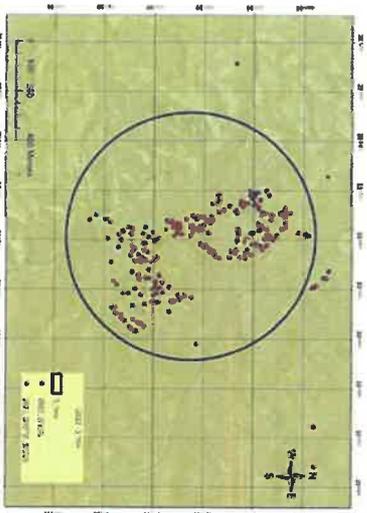
2019

אזור 3 - בניה

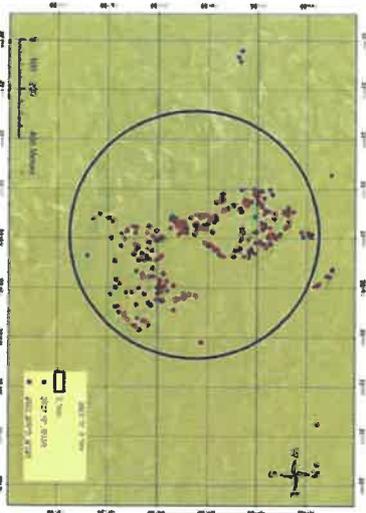
2021

2022

2023

אזור בניה 1

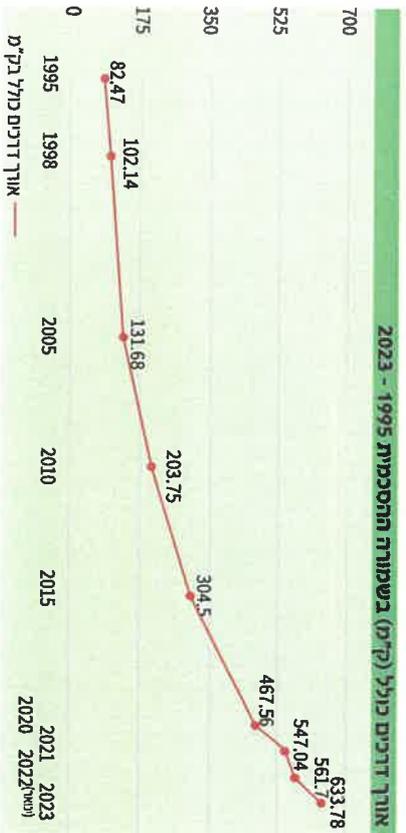
מסגד, מבנים ומגרשים לבניה נוספת באזור בניה 3

ב. פריצת דרכים

לחל נתוני פריצות הדרכים הנגלית חוקיות בשנים הנזכרות, כפי שנגמאא על ידי מומחי GIS:

שנתה	אורך הדרכים החדשות (קילומטר)	אורך הדרכים הסולל (קילומטר)	אורך הדרכים החדשות לשנתה בממוצע (קילומטר)
1995	82.5	82.5	6.5
1998	19.6	102.1	4.2
2005	29.5	131.6	14.4
2010	72.1	203.7	20
2015	100.7	304.5	32.6
2020	163.1	467.5	79.4
2021	79.5	547.1	14.6
2022	14.6	561.7	72
נתאר	72.1	633.7	

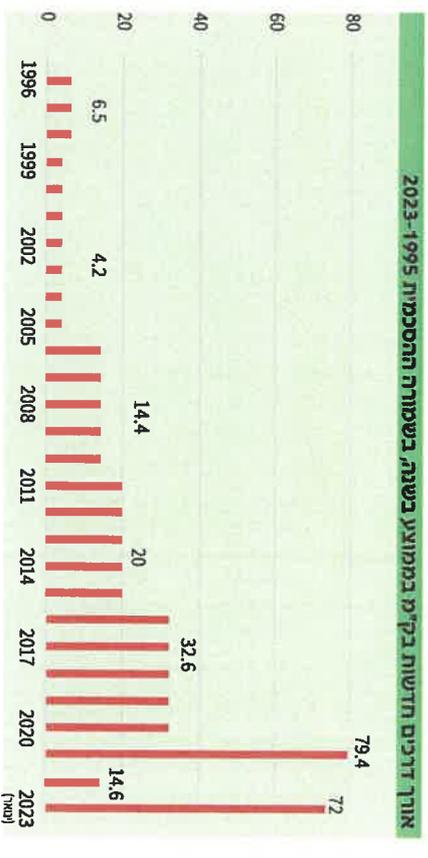
מהנתונים עולה שהיקף פריצות הדרכים עולה בהתאמה לתיקף הבינייה, בשנת 1998, שבה נחתם הסכם ואי, נמדדו בשמורה הסכמית 102 קילומטרים של דרכים, עד שנת 2005 נוספו עוד תמישים קילומטר, בשנת 2010 כבר נוספו עוד 72 קילומטר של דרכים פרואות, ועד שנת 2015 נמדדו בסך הכול 304 קילומטר של דרכים בלתי חוקיות היקף הדרכים החדשות שנפרצו הכפיל יותר בחתך פחות משמנה שנים, ובינואר 2023 נמדדו 633 קילומטר של דרכים הוחאות ופואעות את השמורה הסכמית לאורכה ולרחבה.

כאמור, פריצת דרכים היא שלב מקדים לבנייה חוקית ולשאר פעולות ההפרה בשטח - סלולת כבישים, תחת משתנות מיס ועוד - והיא מוכוונת על ידי הרשות הפלסטינית. פריצת דרך הינה תהליך יקר במיוחד, ולפיכך היא אינה זולה של אדם פרטי כי אם של ארגון או גוף ממשלתי המממן את עלויות העבודה הקורות ברמט שחדרר האשונות נפרצה, אדם פרטי יכול להישות לעצמו לבנות ולפתח באופן עצמאי את חלקת הארמה עליו הוא בנה את ביתו.

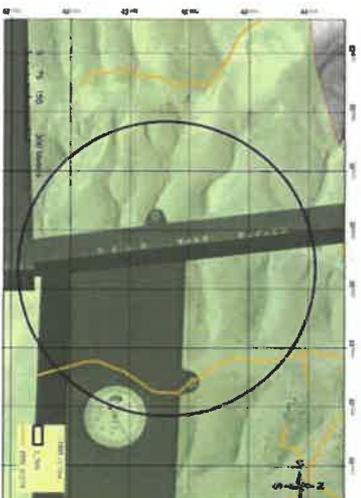
לאחר פריצת הדרכים והמבטות הבניה של המבנים הראשונים, נמשכת פריצת הדרכים אל הגבעה הבאה, סורים בשטח מעלים כי בחודשים האחרונים החלו ליהסלל דרכים עירוניות בשטח שהפלסטינים מתכננים בו עיר, לעומק המדבר נסלל כביש אספלט שאורכו כשש קילומטר, מפארי הכפר זעמרה אל חוף מדבר יהודה, הקמו מדרכות, כירות תנועה, פסי האטה והונחו תשתיות מיס.

דומה כי טיפול במניעת פריצת דרכים חדשות והרסית הקיימות, עשוי למוע את המשך הבניה הבלתי חוקית ובכלל זה עבודות עפר, חציבה ושינוי פני השטח, על הנזק המיסי והסביבתי העצום שהן גורמות.

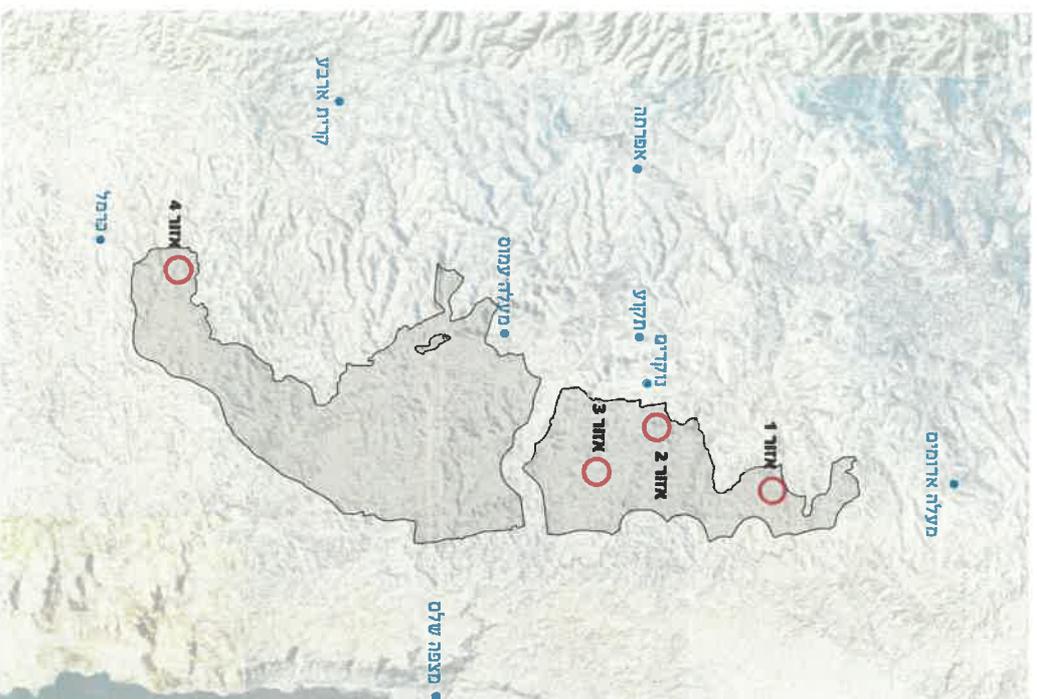

אזור 1 - דרכים

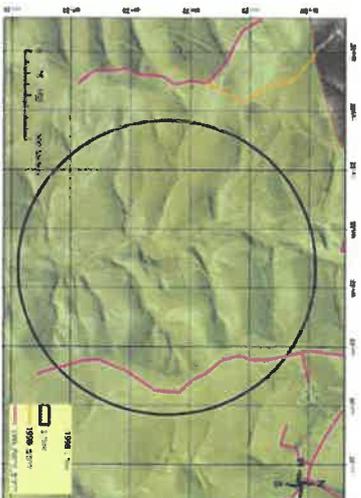
1995

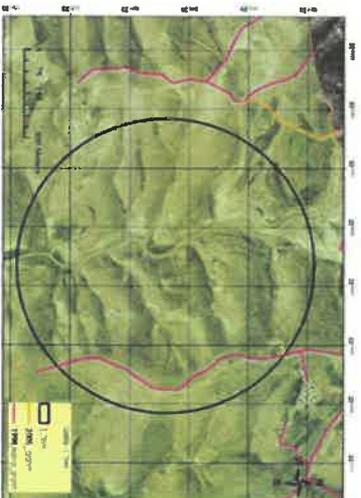
להלן ארבע סדרות של תצלומי אוויר מהשנים הנכרות בטבלה שלעיל המזוה אורים בשמורה ההסכמית. בשלוש הסדרות הראשונות סומנו הדרכים והן המחוישות את הגידול העצום בחיפוף הדרכים שנפרצו. הסדרה הרביעית הינה מאזור בדרום השמורה ההסכמית, המגבל בדרום הר חברון. ניתן לראות בה את המתאם בין פריצות הדרכים ובין בניית המבנים הבילתי חוקיים בשמורה ההסכמית.

1998

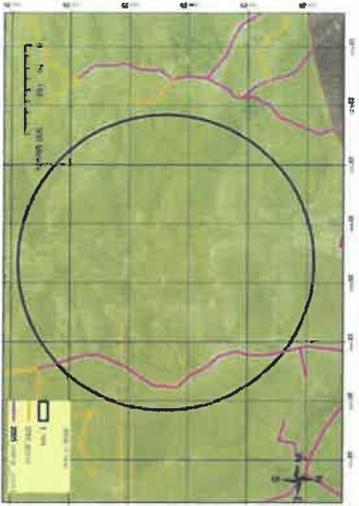

2005

אזור 1 - דרכים

2010

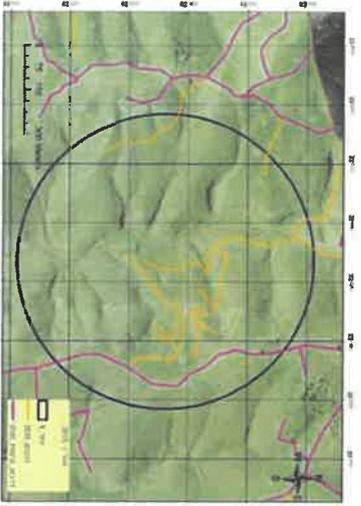

אזור 1 - דרכים

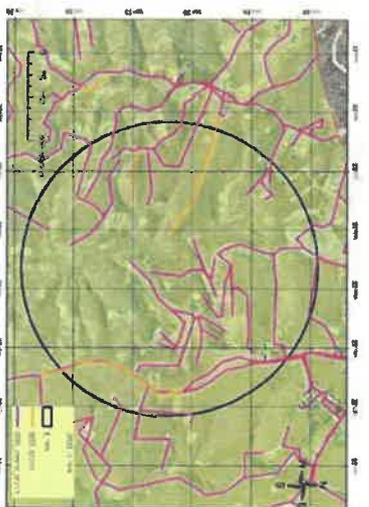
2021

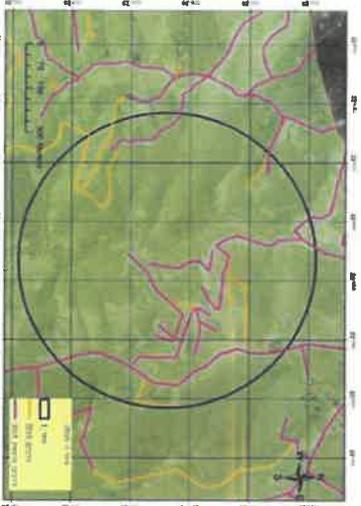
2015

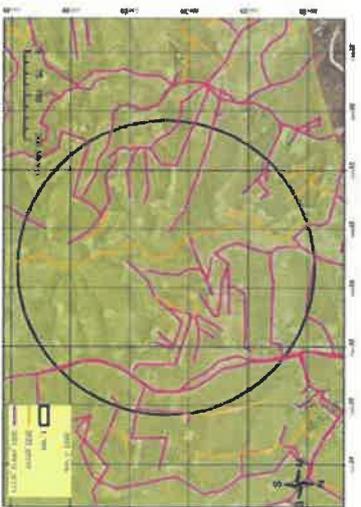
2022

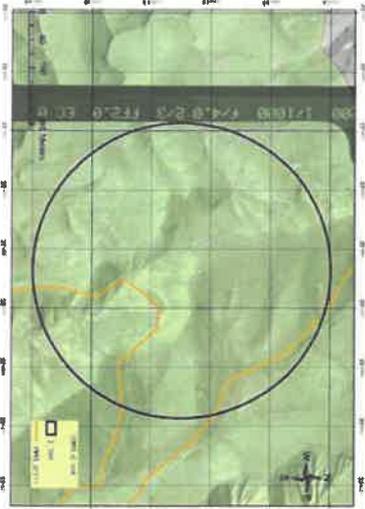
2019

2023

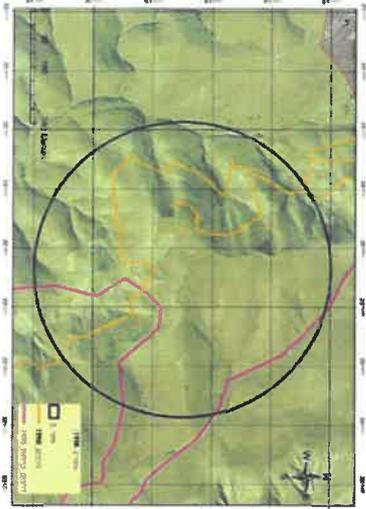
אזור - 2 דגמים

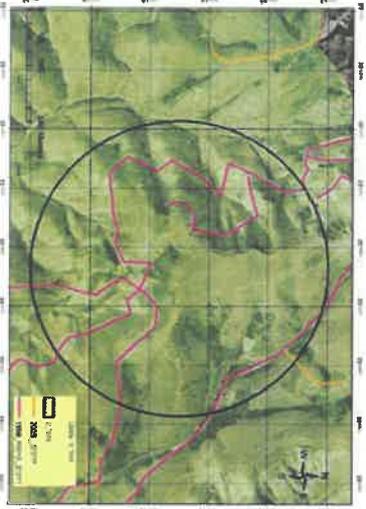
1995

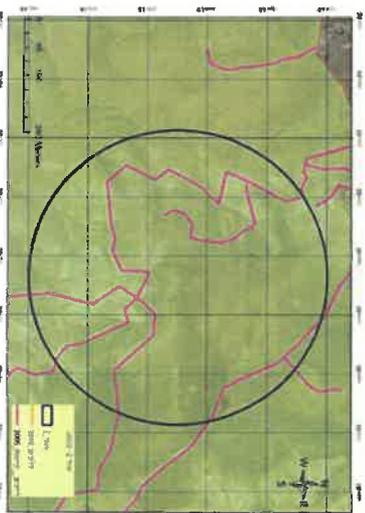
1998

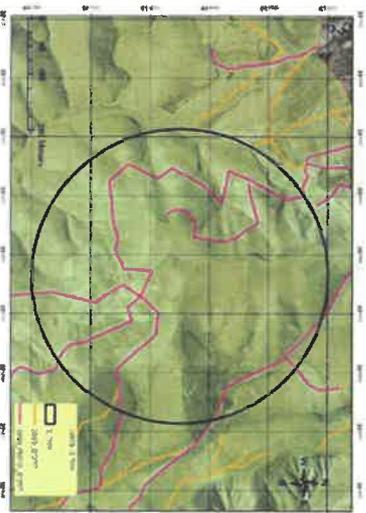
2005

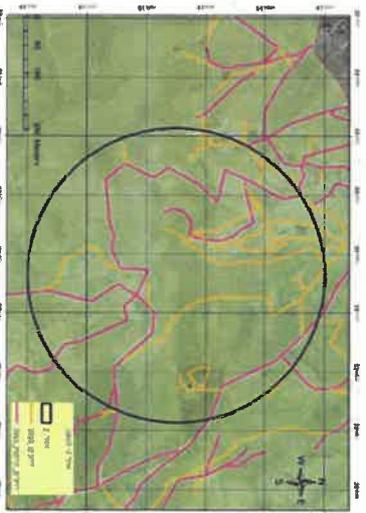
אזור - 2 דגמים

2010

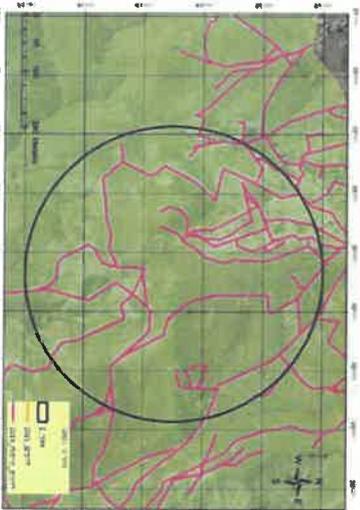
2015

2019

אזור 2 - דרום

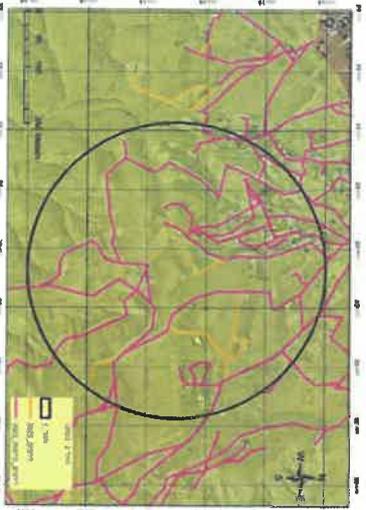
2021

2022

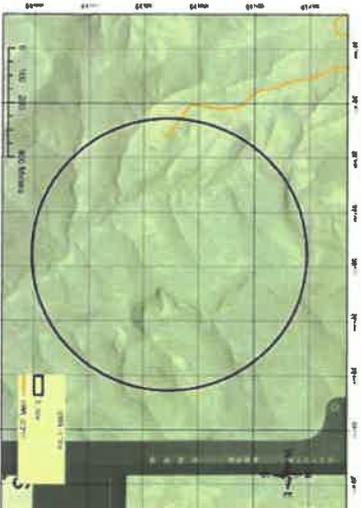

2023

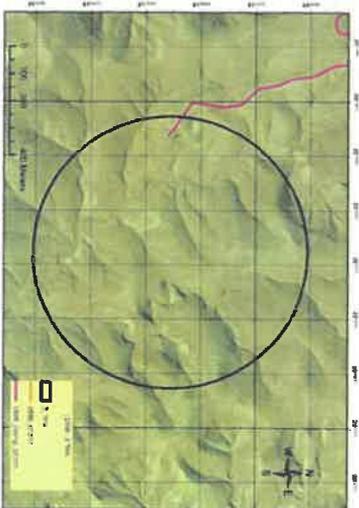

אזור 3 - דרום

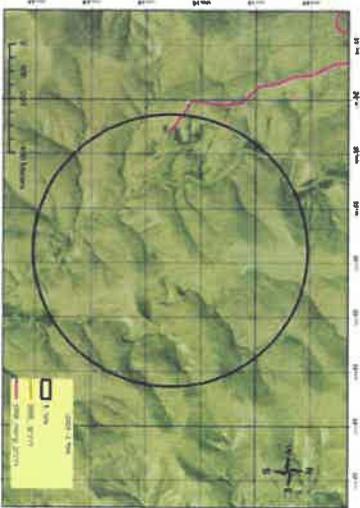
1995

1998

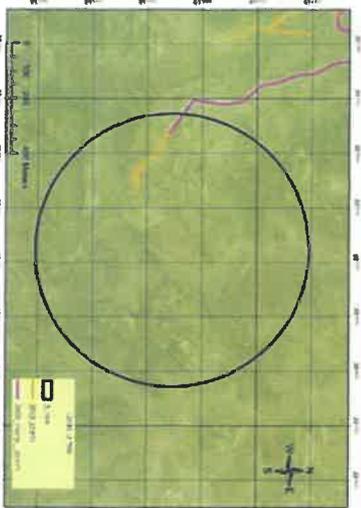

2005

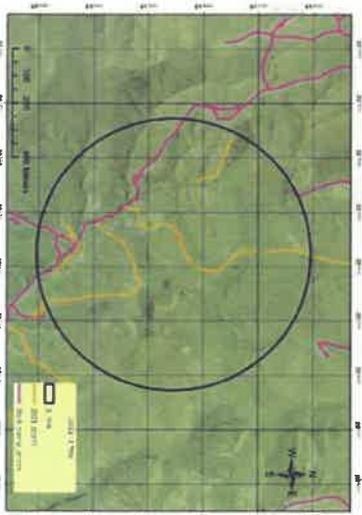
אזור - 3 דרום

2010

אזור - 3 דרום

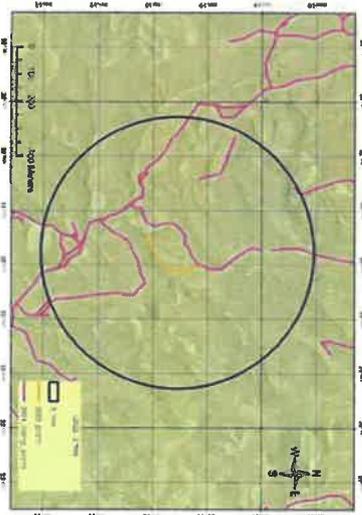
2021

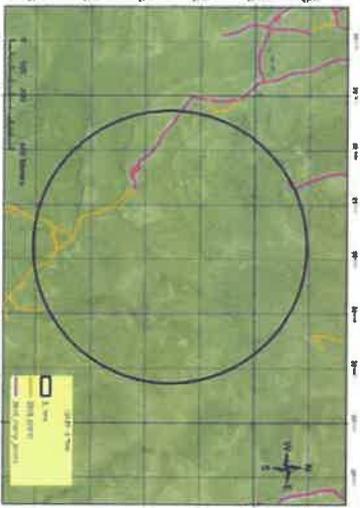
2015

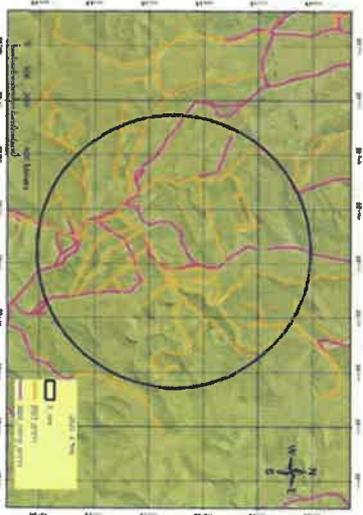
2022

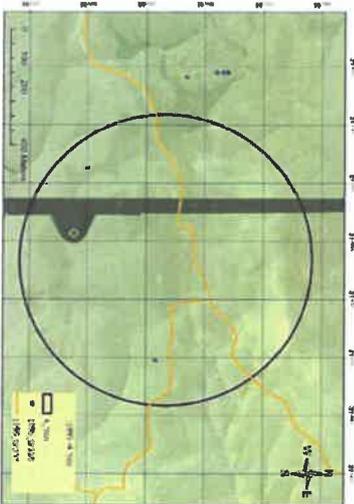
2019

2023

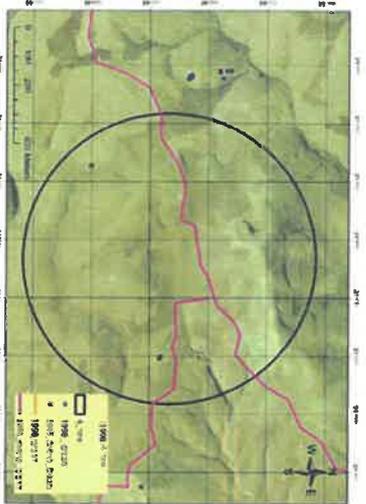
אזור 4 (מבנים ודרכים משולב)

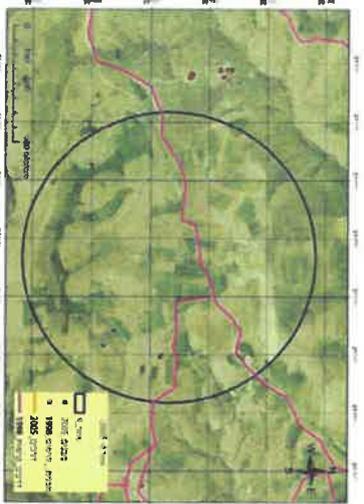
1995

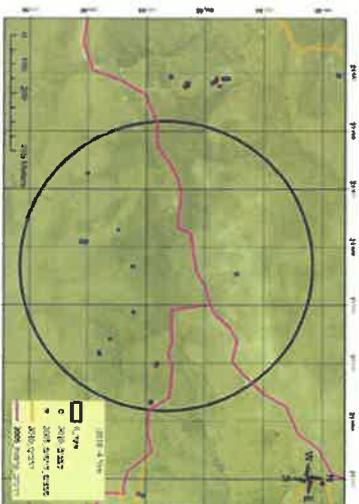
1998

2005

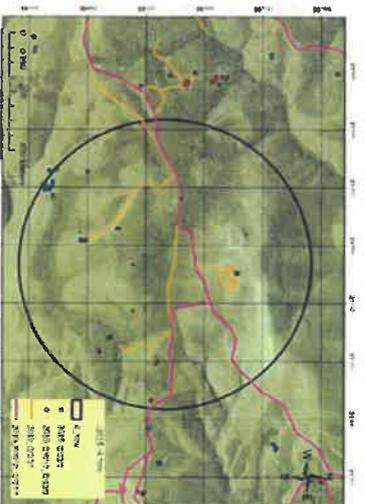

אזור 4 (מבנים ודרכים משולב)

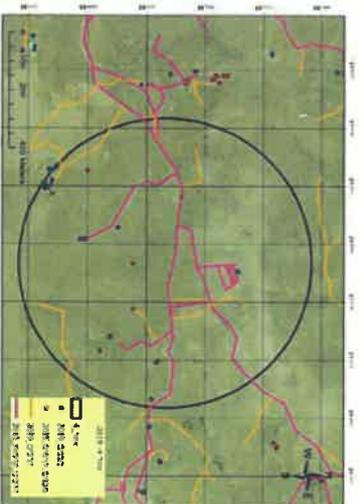

2010

2015

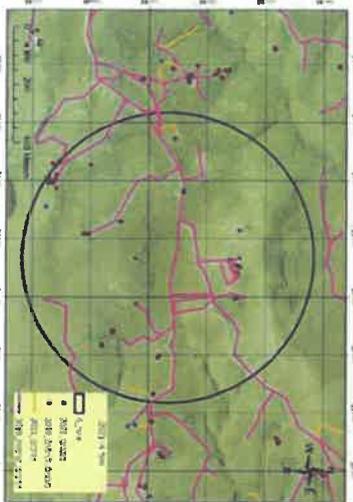

2019

אזור 4 (מבנים ודרכים משולב)

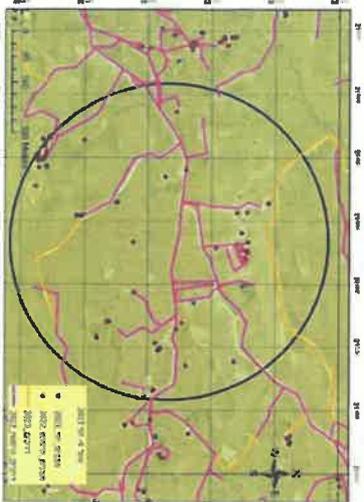
2021

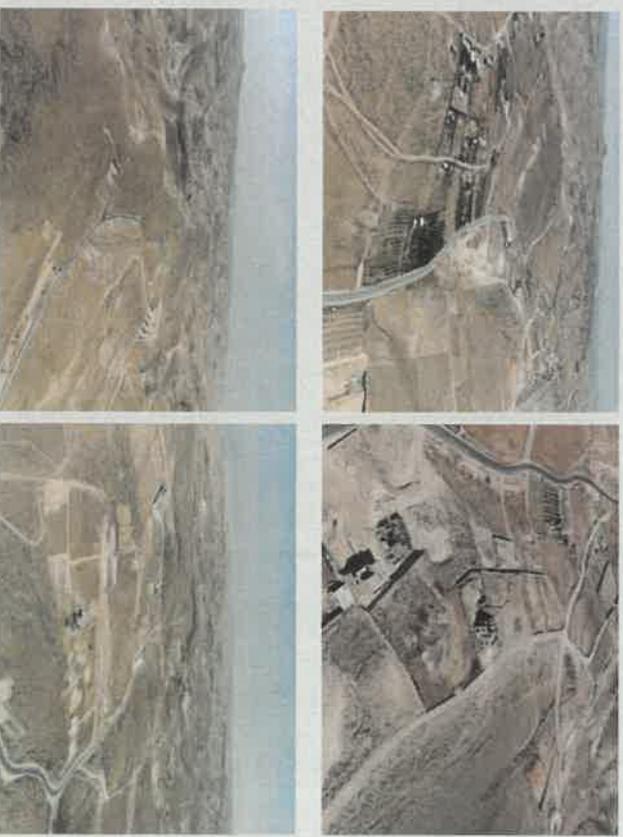
2022

2023

רשת דרכים וביישום ממונפת לתוך השמורה החסמית משני כיוונים של מקבץ בניה באזור 2 (דרכים)

בניה, מורשים דרכים וביישום סלולים, אזור 3 (דרכים)

ג. מפגעי סביבה

ברחבי השמורה פזורים אתרים רבים, קטנים ובינוניים, של השלכת ושרפה של פסולת ביתית. בעת סיוור בשטח או באמצעות צילום רחפן קל להבחין במפגעים אלו, אולם קשה עד בלתי אפשרי לאתר אותם בתצלומי אוויר של מרכז המיפוי הישראלי. נוסף על כך כחמי קרקע שחורים כתוצאה משרפה אשר מלכתחילה היו גדולים דיים להקלט בתצלום אוויר, עשויים להתכנסת ולדחות בין מועד תצלום אוויר אחד למשנתו.

התשמעות היא שנחמו 50 בדבר מפגעים סביבתיים הם בהכרח חלקיים, והממצאים מפינעה תצלומי האוויר עוסקים אך ורק באתרים המזכירים לסילוק פסולת. לרוב אלו הם האתרים המסומנים לשרפת פסולת אשר מפגעי העשן והרעח שלהם מוכרים היטב ביישובים הסמוכים.

השנה	שפיכת פסולת או שרפתה	תצורה או שפיכת עפר
1995	-	-
1999	-	-
2004	2	-
2010	8	3
2015	6	2
2019	55	5
2021	8	8
2022	6	1
2023	5	12
סה"כ:	90	31

מלבד חיקוף המפגעים לעיל דאוי לציין את מקומם של מפגעים תעשייתיים לפי שנמצאו בתחקיר ה-GIS:

חשונה	שפיכת פסולת או שרפתה	נ"צ
2019	שפיכת פסולת מסיבית	222491/606521
2021	משרפה גדולה במרחב עזתורה	198406/114256 :1 204812/114352 :2 201296/121433 :3
2023	אתר מרכזי לפסולת בניין	226487/619146
2023	שפיכת עפר מסיבית	226490/617627

תצורה, רישות דרכים ובניה (אזור 4)

בסדרת תצלומי האוויר לחלוץ של אזור קטן בועמק החדשה (בניה 1 ודרכים 2 לעיר)
מהשנים 2019, 2021, 2022 ו-2023 ניתן לזהות באזור חציבה ושפיכת עפר ופסולת:

2019

2021

2022

2023

בסדרה הבאה של תצלומי אוויר מרחשנים 2010, 2014, 2019 ו- 2023, של אזור קטן מורחית לעומרה, קרי עמוק יותר אל תוך המדבר, ניתן להבחין באזורים בהם נערמת פסולת לפני שריפת, וכן באזורים שחוזרים לאתר שריפת הפסולת.

2010

2015

2019

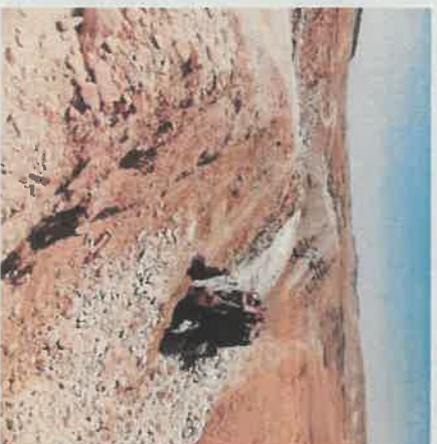
2023

מחצבת נחל עירונוח יוני 2024

מחצבת נחל עירונוח 2016

מחצבה מתמשך חוואי נחל עירונוח

אזור מחצבת מוצרי בנייה, דרכים וביתי קברות (אזור 3)

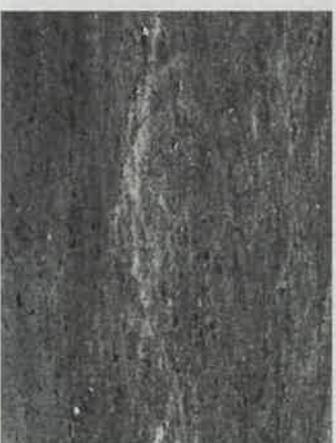
מחצבה ושפיכה נפרי. זעתרה המדברית

שריפת פסולת זואופל

שריפת פסולת בנין

שריפת פסולת בנין

אזור שריפת פסולת בלב השמורה החסימית

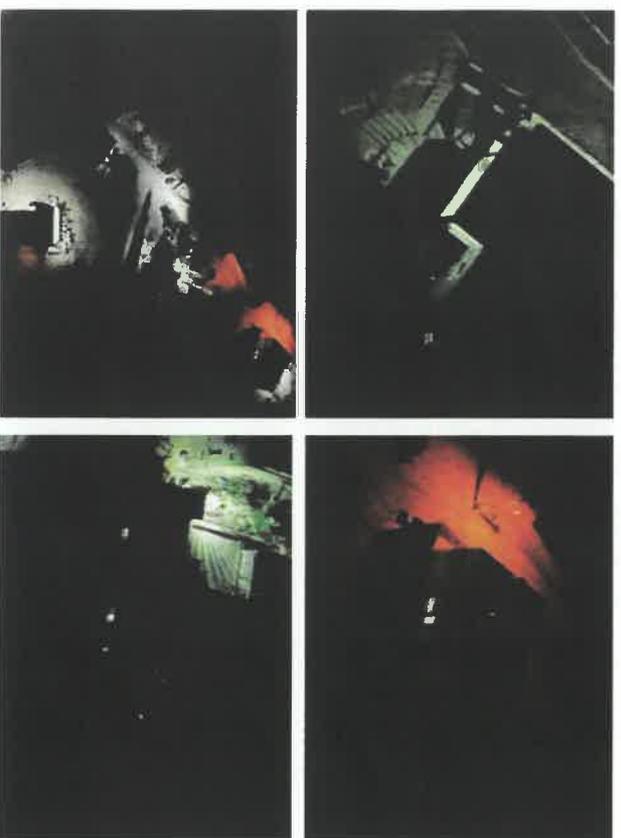
שריפת פסולת בנין באזור לשריפת פסולת

ד. היקף אכלוס המבנים בשמורה ההסכמית

במסגרת המחקר, עלה הצורך לאמוד את היקף המבנים בשמורה ההסכמית אשר מאוכלסים בפועל, שכן אכלוס מבנים מגביר את הפגיעה הסביבתית ומקשה על יכולת האיכופה כנגדם – בניגוד למבנים ריקים. איסוף המידע אודות אכלוס המבנים בוצע על ידי תיעוד מוטס שבחן את תאורת המבנים בשעות הלילה, כדלהלן: במהלך חודש יולי 2024 בוצעה טיסת לילה של חרפן צילום, אשר תיעד את האזור ששמורה לעתרה, בו זוהמה תחילת ביות העיר המכונה אלמאלח.

בשטח פוליען זה, שכונה לאורך המסמך כאיזור 1 – בנייה, ישנם כ-120 מבנים. החרפן ביצע את טיסת הצילום סמוך לשעה 21:00 בערב, בה כבר חושך מוחלט ויש צורך חיוני בחשמל, ומאידך, שעה זו מוקדמת משעות השונה המצוינות, ולפיכך תאורה במבנה בשעה זו, מהווה את האינדקציה הברורה ביותר לאכלוס.

התיעוד העלה שכשליש מהמבנים בפוליען זה מוארים ובכך אמור, ישנה אינדקציה לריאותם מאוכלסים. עם זאת, נוכח אופיה הברדא-כפרי של חלק מהאוכלוסיה בשמורה ההסכמית המתמורת במתחמים אחרים בשטח השמורה ההסכמית, גם מבנים חשוכים עשויים להיות מאוכלסים כך שייחפן כי הערכת המבנים המאוכלסים בכשליש – הינה הערכת חסר, והמספר האמיתי נבוה יותר.

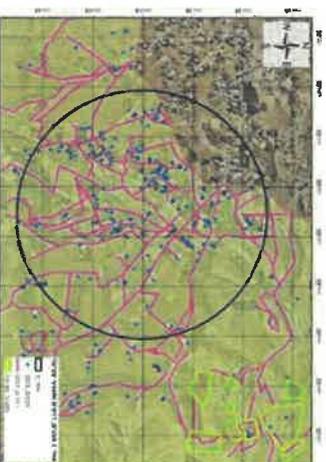

מבנים מוארים אזור 1

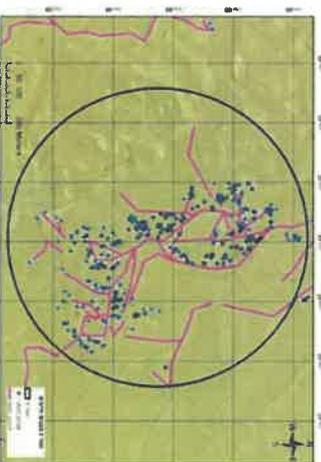
ה. סיכום ממצאים

לסיכום פרק זה: נכון לשנת 2023 הנתונים מעידים על הפרה בוטה של הסכם וואי משנת 1998 וכן על הרס נרחב ובלתי הפיך של מדבר יהודה. בשמורה ההסכמית במדבר יהודה ישנם עשרות מפגעים סביבתיים, 633.7 ק"מ של דרכים סלולות או פרואות 1 – 3,048 מבנים בלתי חוקיים, כאשר לפחות שליש מתוכם – מאוכלסים. מאורפים להלן תצלומי אוויר משנת 2023 של אזורים 1 (בניה) 3 (בניה) 4 – בהם סומנו להמחשה כלל המבנים, הדרכים ומפגעי הסביבה (בסמור לאזור 1)

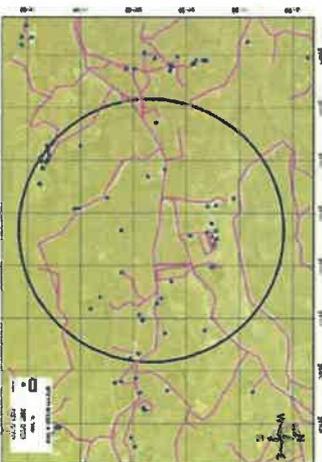
אזור 1 (בניה) 2023

אזור 3 (בניה) 2023

אזור 4 (בניה) 2023

ד. סיכום

דו"ח זה סקר את היקף הפגיעה בשטח השמורה ההסכמית שבמדבר יהודה, ומצאנו משקפים באורה חד משמעותי כי הרס השמורה ההסכמית מתקדם באצרי ענק - תחת עזרת הפקוחה של הרשות הפלסטינית. הרשות הפלסטינית מעורבת בפעילות הבניה, הקמת התשתיות ופריצת חדרים בשמורה ההסכמית - הן בפעילות ישירה, הן באמצעות גורמי משנה, והן באמצעות הכוונה ותמיכה עקיפה.

פעילות הבניה לאורך השנים, פריצת חדרים ואינטגרציות המרשמות את השמורה לאורכה ולרוחבה, הקמת התשתיות המיועדות ליישוב ענק בלב המדבר והמפגעים הסביבתיים השונים - גרמו לזנח עצום לנוף המדברי, מלקו כבר בלתי הפיך.

לפיכך ברור כי הרשות הפלסטינית מפרה את התחייבותיה בהסכם ואי לשמור על איזור זה כשטח ירוק / שמורת טבע, להימנע מבניה חדשה ומלשנות את סטטוס שטח השמורה.

התופעה מוכרת היטב לתושבי האזור ולמטיילים במדבר ובשנים האחרונות ההיבטים השונים של הרס השמורה האצפו מעט לעת בשח האצבור, בדיני ועודות הכנסת מול שרי ומשרדי משולה שונים. בשלוש השנים האחרונות נרשם זינוק שא של מאות אחוזים בהיקפי הפגיעה בשמורה ההסכמית.

עם זאת, ממשלת ישראל טרם החלה להתייחס לסוגיה באופן מעריכתי או לתפל בה באופן מעשי, בשל מורכבויות משפטיות ומדיניות, וכן בשל היעדר תמונת מצב מקיפה על המתרחש בשטח השמורה.

אנו ממליצים לממשלת ישראל לקדם בדיחות תכנית עבודה סדורה בכדי למנוע את המשך הפגיעה האנושה בנופי המדבר ולמקן עד כמה שאפשר את הנזק הקיים.

דרישות נוספים אשר יוגשו בתמשך לדו"ח זה, יכללו חוות דעת משפטית באשר לאחרותה של מדינת ישראל להגנה על השמורה, ולדרכי הפעולה העומדות לה בשל הפרת הסכם ואי. עוד יוצנו האתגרים המדיניים ויבאו המלצות לגיבוש מדיניות.

הדרישות הבאים אף יציעו כלים מתחומי המנועה, האיפיה, פעילות סביבתית ודיפלומטית, להתמודדות עם המצב העובדתי המוצג בדו"ח זה.

מלקו חוצנו לעיל על קצה המזלג:

- בניה, קידום, תמצוב ויישום מידי של תוכנית לאכיפה ישירה נגד הבניה הבלתי חוקית, פריצות חדרים, הונחת התשתיות והמפגעים הסביבתיים המפרים את הסכם ואי.
- קידום אגדי איפיה מנועתיים כמו עצירת כניסת כלים הנדסיים וחומרי בניה לשטח השמורה ההסכמית ומפסחם.
- הפעלת אמצעים עקיפים של לחץ כלכלי על הרשות הפלסטינית למלא את חלקה בחסכם ואי, כגון תקפאה של חוצאת תוצר הקלאות ותעשייה מתחומי יהודה ושומרון לשוק הישראלי, ואכיפת האיסור על כניסת ישראלים ובכלל זה על ערבים ישראלים לשטח A לצורכי יתיירות כלכלית.
- פעילות מדיניות סביבתית כרוגמת פניה לטרנזיבולטים סביבתיים בין-לאומיים באמצעות המשרד להגנת הסביבה.
- פניה מדינית מצד משרד החוץ למדינות הזרות ולגופים הכלכליים הבינ"לי, בדרישה לחדול את מעורבותם בבניה מימון של הפגיעה בשמורה, תוך הפרת הסכם.

היסון אגוד, המדבר חולץ ונעלים.

נספח ב'

הצו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה
ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024

נספח ב'

הצו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה
ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024

צבא הגנה לישראל

צו מס' 2198

צו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית) (יהודה ושומרון) (מס' 2198),
התשפ"ד-2024

בתוקף סמכותי כמפקד כוחות צה"ל באזור, הנני מצווה בזאת כאמור:

1. הגדרות – בצו זה –

"בינוי" – כהגדרתו בחוק התכנון וכן כל עבודה או שינוי בבינוי או במקרקעין;

"הבעלים" – כהגדרתו בחוק התכנון וכן המחזיק בבינוי;

"היתר" – כל היתר או רישיון המתיר או מאפשר בינוי, לרבות רישיון כמשמעותו בפרק הרביעי לחוק התכנון;

"חוק התכנון" – חוק תכנון ערים, כפרים ובנינים, מס' 79 לשנת 1966;

"היום הקובע" – ג' בחשוון התשנ"ט (23 באוקטובר 1998);

"מוסד תכנון" – כל רשות שיש לה סמכות לתת היתר;

"צו הריסה" – צו כמשמעותו בסעיף 4(א);

"שמורה הסכמית" – כהגדרתה בסעיף 1 למנשר בדבר יישום הסכם הביניים (יהודה ושומרון) (מס' 7), התשנ"ו-1995;

"תצהיר" – הצהרה בכתב שניתנה בפני עורך דין או הצהרה אחרת בכתב לפי דין המקום שבו ניתנה.

2. **הגבלת בנייה** – לא יבצע אדם בינוי בתחום השמורה ההסכמית וכל בינוי המבוצע בתחום השמורה ההסכמית יופסק לאלתר, למעט בינוי שהתקבל בעניינו אישור כאמור בסעיף 6.

3. **הגבלת הליכי בנייה** (א) לא יחליט מוסד תכנון לתת היתר בתחומי שמורה הסכמית, ולא ייתן היתר כאמור, אלא אם ניתן אישור כאמור בסעיף 6.

(ב) היתר שניתן בניגוד להוראות סעיף קטן (א) – בטל.

(ג) היתר בתחומי שמורה הסכמית וכל החלטה לתת היתר כאמור שניתנו אחרי היום הקובע, על ידי כל רשות או מוסד בין אם הוקמו לפי תחיקת הבטחון ובין אם לאו, שהתקבלו אחרי היום הקובע ועד למועד חתימתו של צו זה – בטלים בזה, אלא אם ניתנו לגבי בינוי שיסודותיו הונחו לפני היום הקובע.

צו הריסה מנהלי 4. (א) בוצע בינוי בניגוד לסעיף 2 ולא ניתן לבינוי אישור לפי סעיף 6, רשאי מי שהוסמך על ידי ראש המינהל האזרחי (להלן – פקיד מוסמך) להורות בצו לבעלים להרוס את הבינוי והמבנה ולפנות את המקרקעין תוך 14 ימים ממועד מסירת הצו.

(ב) על מסירת צו הריסה יחולו הוראות סעיף 62 לחוק התכנון.

(ג) בעלים של בינוי שקיבל צו הריסה רשאי להגיש לרע"ן תשתית במינהל האזרחי ומנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי בקשה בכתב לביטול צו ההריסה תוך 7 ימים ממועד מסירתו (להלן – השגה).

(ד) הוגשה השגה יצורפו לה מסמכים שיש בהם כדי להוכיח כי הטענות הכלולות בהשגה, וכן המסמכים המוכיחים אחת מאלה:

(1) אישור לפי סעיף 6;

(2) הוכחה או תצהיר שלא בוצעה בנייה בניגוד לסעיף 2;

(3) הוכחה או תצהיר שהונחו יסודות לבינוי לפני היום הקובע ואין בבינוי כדי להוסיף יחידת דיור או שטח רצפה ביחס למצב שהיה קיים ביום הקובע.

(ה) (1) רע"ן תשתית במינהל האזרחי או מנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי רשאי, אחרי התייעצות עם היועץ המשפטי או נציגו, לקבל את השגה שהוגשה בפניו, כולה או מקצתה, או לדחותה;

(2) מבלי לגרוע מכלליות האמור בפסקה (1), הוגשה השגה מבלי שצורף לה האמור בסעיף קטן (ד), רשאי רע"ן תשתית במינהל האזרחי או מנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי או נציגו, לדחותה.

(ו) הגשת בקשה לראש המינהל האזרחי לפי סעיף 6 לא תיחשב כהגשת השגה ולא יהיה בה כדי לעכב את מימוש צו ההריסה.

(ז) (1) לא קוימו הוראות צו ההריסה ולא הוגשה השגה, רשאי הפקיד המוסמך לקיים את הוראות צו ההריסה, כולו או מקצתו, בתום 14 ימים ממועד מסירתו;

(2) נדחתה השגה בהתאם לאמור בסעיף קטן (ד) רשאי הפקיד המוסמך לקיים את הוראות צו ההריסה, כולו או מקצתו, בתום 7 ימים ממועד מסירת ההחלטה בהשגה.

(ח) ביצע הפקיד המוסמך את הוראות צו ההריסה, רשאי רע"ן תשתית במינהל האזרחי או מנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי לחייב את הבעלים בהוצאות ביצוע צו ההריסה, ויחולו לענין זה הוראות סעיף 38(7) לחוק התכנון.

5. תפיסת מבנים יבילים (א) בסעיף זה "הוצאות פיננסי ואחזקה", "מבנה יביל", "מגרש" או "פקח" – כהגדרתם בתקנות בדבר העברת טובין (הובלת מבנים יבילים) (יהודה והשומרון), התשנ"ג-1993 (להלן – התקנות).

(ב) הוצב מבנה יביל על הקרקע, בתחומי השמורה ההסכמית, מבלי שניתן היתר כדין להציבו, רשאי פקח או קצין צה"ל לתפוס את המבנה היביל ולהעבירו למגרש, בתנאים הבאים:

(1) טרם חלפו 90 יום ממועד הצבת המבנה היביל על הקרקע, ופקח, קצין צה"ל או קצין משטרה אישר זאת, לפי ידיעתו, בהצהרה החתומה בידו; ההצהרה תיערך לפי הנוסח שבתוספת לתקנות;

(2) ניתן אישור מנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי (להלן בסעיף זה – הממונה) בכתב לביצוע התפיסה, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי או נציגו.

הובלו חלקי מבנה יביל, וחוברו לכדי מבנה יביל, ייתפס המבנה היביל המחובר או יפורק לחלקי יביל, ואלו ייתפסו ויועברו למגרש.

(ג) נתפס מבנה יביל כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי מי שרואה עצמו נפגע מכך להגיש השגה בכתב בפני מנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי.

(ד) הממונה רשאי לקבל השגה שהוגשה בפניו, כולה או מקצתה, או לדחותה, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי או נציגו.

(ה) הוחלט לשחרר מבנה יביל, ישלם מי שהמבנה היביל עומד להיות משוחרר לרשותו את הוצאות הפינוי והאחזקה, וניתן לעכב את המבנה היביל עד שישולמו.

(ו) על מבנה יביל שנתפס לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 5 להוראות בדבר תפיסת רכוש (יהודה והשומרון), התשס"ז-2006, בשינויים אלה:

(1) בכל מקום, אחרי "בעל סמכות שחרור" קרי "או הממונה כמשמעותו בתקנות בדבר העברת טובין (הובלת מבנים יבילים) (יהודה והשומרון), התשנ"ג-1993;

(2) בסעיף קטן (א), במקום "30 יום מיום מסירת הודעה כאמור בסעיף 4(ג)" קרי "60 יום מיום התפיסה".

(ז) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מסמכות חייל או רשות מוסמכת לפי סעיף 60 לצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התשי"ע-2009.

6. **אישור בינוי** (א) הבעלים של בינוי בשמורה הסכמית (להלן – המבקש) רשאי להגיש בקשה בכתב לראש המינהל האזרחי לתת אישור לבינוי (להלן – בקשה), וראש המינהל האזרחי רשאי לתת אישור כאמור אם מתקיים אחד התנאים הבאים:

(1) הבינוי הוא במבנה שהוקם לפני היום הקובע, ואין בבינוי כדי להוסיף יחידת דיור או שטח רצפה ביחס למצב שהיה קיים ביום הקובע;

(2) ניתן לבינוי היתר של מוסד תכנון לפני היום הקובע;

(3) הבינוי נועד להגן על ערכי הטבע בשמורה ההסכמית או להגשימם, והוא הוקם או יוקם על ידי מי שנמצא כבעל ידע ומומחיות לעניין זה, לאחר שבאה על כך חוות דעתו של קמ"ט איכות הסביבה התומכת בבקשה;

(4) במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) לבקשה יצורף תצהיר בדבר התקיימות אחד התנאים המנויים בסעיף קטן (א), לפי העניין, שייחתם על ידי המבקש, ומסמכים העשויים לבסס את ההצדקה לאישור הבקשה.

(ג) ראש המינהל האזרחי רשאי לדרוש מהמבקש מסמכים נוספים התומכים באמור בתצהירו.

(ד) ראש המינהל האזרחי רשאי שלא לדון בבקשה אם בוצע בינוי בנשוא הבקשה לאחר מסירת צו ההריסה או הבקשה, לפי המוקדם.

(ה) אין באישור לפי סעיף זה כדי לפטור את המקים, המבצע, או המשתמש, בהתאם לעניין, מכל חובה, אישור, היתר או תנאי שנדרש לעניין הבינוי בהתאם לדין ולתחיקת הביטחון.

7. **עונשין** מבלי לגרוע מהאמור בכל דין ובתחיקת ביטחון –

(1) על המבצע עבודה או בינוי בניגוד להוראות צו זה, יחולו הוראות סעיף 37 לחוק התכנון, בשינויים המחויבים;

(2) על חבר מוסד תכנון או עובד של מוסד תכנון שהצביע בעד החלטה לתת היתר בניגוד לסעיף 3, או היה שותף לה שלא על דרך הצבעה, יחולו הוראות סעיף 7ג(א) לצו בדבר חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים (יהודה והשומרון) (מס' 418), התשל"א-1971, בשינויים המחויבים.

8. **שמירת דינים** (א) אין בקיומם או אי קיומם של הליכים מכוח דין או תחיקת ביטחון כדי לסייג סמכויות מכוח צו זה.

(ב) אין באמור בצו זה כדי לגרוע מדין או תחיקת ביטחון אחרים.

(ג) אין בקיומם של הליכים מכוח צו זה כדי לפטור אדם מאחריות פלילית בשל ביצוע עבירה לפי כל דין או תחיקת ביטחון.

9. **תיקונים עקיפים** בצו בדבר הקמת מינהל אזרחי (יהודה והשומרון) (מס' 947), התשמ"ב-1981 –

(א) בתוספת השניה, בסופה יבוא:

"196. צו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית) (יהודה ושומרון) (מס' 2198), התשפ"ד-2024."

(ב) בתוספת השלישית, בסופה יבוא:

"79. צו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית) (יהודה ושומרון) (מס' 2198), התשפ"ד-2024."

10. **פטור** הוראות צו זה לא יחולו על רשות מרשויות צה"ל או על רשות הפועלת תחת פיקוד כוחות צה"ל באזור, המבצעים בינוי לצרכי מילוי תפקידם.

11. **תחילה** תחילתו של צו זו ביום חתימתו.

12. **השם** צו זה ייקרא: "צו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית) (יהודה ושומרון) (מס' 2198), התשפ"ד-2024".

י"ב	בתמוז	התשפ"ד	אלוף	אבי	בלוט
18	ביולי	2024	מפקד	כוחות	צה"ל
			באזור	יהודה	ושומרון

נספח ג'

העתק פניית העותרת מיום 27.4.2025

נספח ג'

העתק פניית העותרת מיום 27.4.2025

רגבים - המחלקה המשפטית

כ"ט ניסן תשפ"ה

27.4.2025

לכבוד:

1. שר הביטחון, מר ישראל כ"ץ
2. השר במשרד הביטחון, מר בצלאל סמוטריץ'
3. מפקד פיקוד מרכז, האלוף אבי בלוט
4. ראש המינהל האזרחי, תא"ל הישאם אבראהים
5. קמ"ט איכות הסביבה, מר לב סטרנין
6. משטרת ישראל, מחוז ש"י

הנדון: מבנה בית ספר בלתי חוקי בדרום שמורה ההסכמית

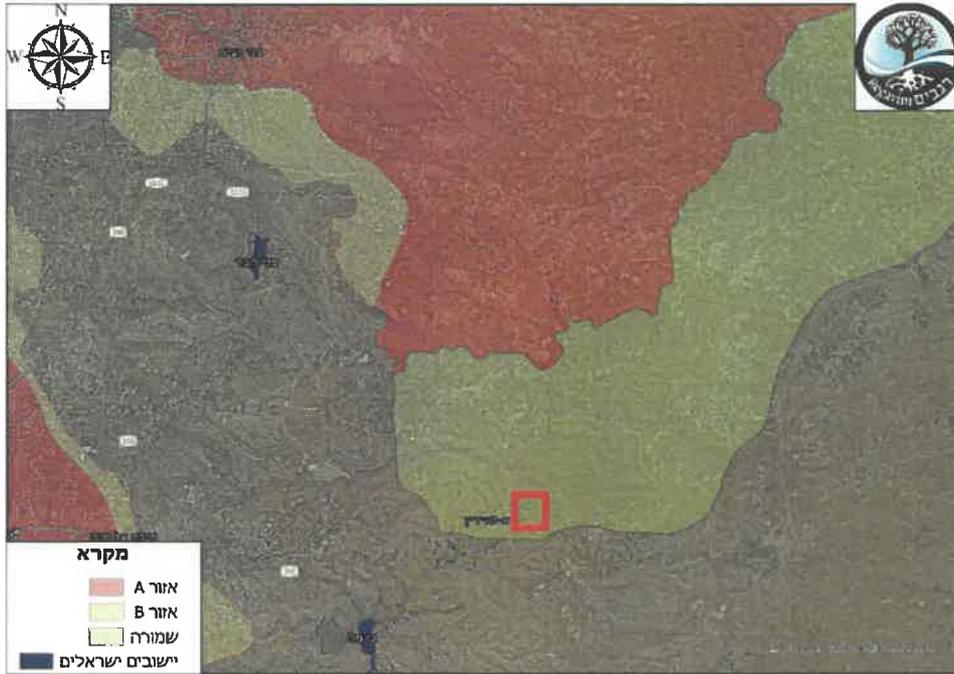
דרישה לנקיטת פעולות פיקוח ואכיפה

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות), תשי"ט – 1958, הנני מתכבד לפנות אליכם כדלקמן:

1. בחלקה הדרומי של השמורה ההסכמית, בסמוך לכפר א-זווידין, במרחק מאות מטרים מכל בניה חוקית, בשטח שבו נחצבו עשרות מגרשים ונבנו עשרות מבנים בלתי חוקיים לאורך השנים, בנ.צ. 219888/595233, מתבצעות בימים אלו ממש עבודות בלתי חוקיות (להלן: "העבודות הבלתי חוקיות") להשלמתו של מבנה בית ספר ללא היתרים ובניגוד לכל דין (להלן: "המבנה הבלתי חוקי").
2. נזכיר כי בשנה האחרונה, התרחבה תופעת הבניה הבלתי חוקית בשמורה ההסכמית באופן מואץ, בפרט באיזור הכפר א-זווידין, תוך הפרה בוטה של החוק וההסכמים הבינלאומיים ותוך פגיעה קשה ובלתי הפיכה באזור, המוגדר כשמורת טבע.
3. להלן תצי"א מרחבית להתמצאות, תצי"א ממוקדת עם סימון מקום המבנה הבלתי חוקי, תמונות מיום 30.3.2025 של המבנה הבלתי חוקי וכן תמונה מיום 20.3.2025, המתעדת את העבודות הבלתי חוקיות:

רגבים - המחלקה המשפטית

רגבים - המחלקה המשפטית

רגבים - המחלקה המשפטית

תיעוד העבודות הבלתי חוקיות מיום 20.3.2025:

4. העבודות הבלתי חוקיות מתקיימות על רקע מדיניות אי האכיפה הנוהגת על ידכם בשטח, ומצטרפות למגמה מדאיגה של בניה אסורה בשמורה ההסכמית, אשר יחד עם פריצות צירים והנחת תשתיות, מצטרפת לכדי **איום אסטרטגי ממשי ופגיעה אנושה במרחב זה, המוגדר כשמורה.**
5. נדגיש כי הקמת מבנה בית ספר, אינה עוד הפרת חוק ספורדית של "עבריון בודד", אלא **עבריינות ציבורית**, אשר יש להתייחס אליה בחומרה יתירה.
6. עוד נציין, כי בנייתו של בית ספר במרחק כה רב מבתי הכפר (הבלתי חוקיים ממילא) מצביעה על כך שאין מדובר במענה תמים לצורך של תושבי הכפר, אלא בהרחקה מכוונת של תשתיות ציבור, מתוך מגמה למשוך עברייני בניה נוספים להשתלט על שטחים נוספים ולמעשה מדובר ב"בניה מדינית" שנועדה לפגוע באיטרסים של מדינת ישראל במרחב.
7. כזכור, ביום 18.7.2024 נחתם **צו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה ושומרון)(מס' 2198)**, התשפ"ד-2024 (להלן: "צו הגבלת בנייה"), האוסר על בניה במרחב השמורה ההסכמית ומקנה לרשויות האכיפה סמכויות נרחבות לאכיפת החוק בתחומי השמורה. צו זה חוקק על מנת לשמור על השמורה מבניה לא חוקית ופגיעה בערכי הטבע וכן לשמור על המרחב – כמרחב פתוח. בגדרי הצו הוקנו לרשויות האכיפה הכלים הנדרשים לאכיפה **בדיוק במקרים כפניה זו.**

רגבים - המחלקה המשפטית

8. כך, למשל, סעיף 2 לצו הגבלת בנייה אוסר על בניה, כהגדרתה בחוק תכנון ערים, כפרים ובנינים, מס' 79 לשנת 1966 (להלן: "חוק התכנון הירדני"), בשטחי השמורה ההסכמית ללא היתר מאת ראש המינהל האזרחי.
9. בנוסף, סעיף 4 לצו הגבלת בנייה מאפשר לפקיד המוסמך מטעם המינהל האזרחי להורות על הריסת בניו כנ"ל ופינוי המקרקעין תוך 14 ימים.
10. כמו כן, סעיף 7 לצו הגבלת בנייה מתיל את העונשים הקבועים בסעיף 37. לחוק התכנון הירדני, על המבצע עבודה או בניו המנוגדות להוראות הצו (בשינויים הנדרשים).
11. אשר על כן, הנכם נדרשים להשתמש בסמכויותיכם בהתאם להוראות הצו להגבלת בניה ולהורות על הריסת הבניה הבלתי חוקית והשבת המצב בשטח לקדמותו.
12. כמו כן, הנכם נדרשים לפתוח בחקירה פלילית נגד מבצעי העבודות הבלתי חוקיות, בהתאם לסעיף 7 לצו הגבלת בנייה כמובא לעיל, לרבות הגשת כתבי אישום בגין הפעילות הבלתי חוקית וחיוב האחראים לשקם את האתר מהנוק הסביבתי שנגרם.
13. לעניין זה נפנה אתכם לאמור בפסק הדין בבג"ץ 2368/18 עמותת ש.ע.ל ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית ואח' בו נקבע כי אין לקבל יותר את הימנעותכם מביצוע חקירות פליליות והגשת כתבי אישום כנגד עברייני בניה ביהודה ושומרון וכי עליכם לנקוט בהליכים אלו באמצעות רשויות החקירה הקיימות.
14. בנוסף נבקש לדעת באם בעבר ננקטו הליכי פיקוח ואכיפה כנגד הבניה הבלתי חוקית וככל שננקטו הליכים – נבקש לקבל את מס' התיק וכן את פירוט הפעולות שננקטו כנגד הבינוי, לרבות הוצאת התראות, צווים מנהליים והליכים שיפוטיים, וכן את פרטי העבריינים באם הם מצויים בידכם.
15. לתגובתכם כקבוע בדין אודה.

בכבוד רב ובברכה

אמוץ מילר, המחלקה המשפטית

העתקים: הגב' עידית סילמן, השרה להגנת הסביבה
מר אלירם אזולאי, ראש מועצת הר חברון
מר ירון רוזנטל, ראש מועצת גוש עציון
עמותת "ירוק עכשיו"

נספח ד'

העתק פניית העותרת מיום 29.5.2025

נספח ד'

העתק פניית העותרת מיום 29.5.2025

רגבים - המחלקה המשפטית

ב' בסיון תשפ"ה

29.5.2025

לכבוד:

1. שר הביטחון, מר ישראל כ"ץ
2. השר במשרד הביטחון, מר בצלאל סמוטריץ'
3. מפקד פיקוד מרכז, האלוף אבי בלוט
4. ראש המינהל האזרחי, תא"ל הישאם אבראהים
5. קמ"ט איכות הסביבה, מר לב סטרנין
6. משטרת ישראל, מחוז ש"י

הנדון: מבנה בית ספר בלתי חוקי בדרום שמורה ההסכמית

קדם עתירה דחופה

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות), תשי"ט – 1958, הנני מתכבד לפנות אליכם כדלקמן:

1. פנייתנו מיום 27.4.2025 לנקיטת הליכי אכיפה כנגד הבינוי האמור בכותרת בהתאם להוראות צו בדבר הגבלת בנייה (שמורה הסכמית)(יהודה ושומרון)(מס' 2198), התשפ"ד-2024 - טרם נענתה.
2. בביקור שנערך במקום על ידי נציג מרשתי ביום 25.5.2025 עולה כי בניית בית הספר כמעט והושלמה ואכלוסו עשוי להתבצע בטווח הזמן הקצר ביותר. להלן תמונת בית הספר במצבו כיום:

רגבים - המחלקה המשפטית

3. לשם ההשוואה, להלן תמונת בית הספר מיום 20.3.2025 :

4. כפי שניתן להבחין, בגדר בית הספר הוצבו שערים, רחבת בית הספר והגישה אליו הושלמו ונסללה, גג בית הספר הושלם ונטס והמרחב כולו נוקה לקראת האכלוס הצפוי.
5. לאור האמור ועל מנת למנוע את אכלוסו של בית הספר – עובדה אשר תקשה באופן משמעותי על נקיטת הליכי אכיפה כנגד המבנה – אינכם מותירים למרשתי כל ברירה כי אם לפנות בדחיפות לבית המשפט – וזאת ככל שלא יתקבל מענה תוך 7 ימים מיום מכתבי זה.
6. ויודגש – מרשתי לא תסתפק במענה לקוני לפיו "העניין מטופל" והיא עומדת על קבלת מענה מפורט והמניח את הדעת בדבר נקיטת פעולות אכיפה אפקטיביות באופן מיידי.

בכבוד רב ובברכה

בועז ארזי, עו"ד

העתקים: הגב' עידית סילמן, השרה להגנת הסביבה
מר אלירס אזולאי, ראש מועצת הר חברון
מר ירון רוזנטל, ראש מועצת גוש עציון
עמותת "ירוק עכשיו"